

Incipit prologo sup hystoria beate virginis et marie
apud barbare.

Uro quida deuoto spectabili ex p
sapia orudo. vno m q̄ magne
bonitatis maioris honestatis ac
marie caritatis. Quida licet m
dignus facere pagme p̄fessor. salute et of
culu paas. cu oronū suarū munie i p̄nta
p̄ gram celestiu iaremēta donozū. et m
futuro eterne felicitatis brauiū cu scis oī
bq̄ phēnt adp̄isti. Multifarie nepe q̄
plurimis p̄ donis creator om̄ deus suozū
i cordibq̄ effulget. Ex ore eī m̄fancū lau
de p̄fiat. ora obstrues supborū. Oīa cū
opatur i oībq̄ p̄p̄ū tunc ad libitū gr̄arū
diuidit dona. vni q̄nq̄ talēta tribues. altē
duo ipartitur. ut manate virtute sua ex
alto. a bene opantibq̄ suū sumat. utq̄ cū
vpora. Nō in quēs lucrū reportatē irremu
neatū. sed gloria arcū fulat i septuplū re
tribuit. dās bene m̄strati q̄ dū potiore. tor
pēa vero acedia repudias ad tenebras ex
teiores. Igit̄ ne m̄m̄q̄ ego talētulū q̄le
cūq̄ a gr̄a m̄chi diuina potētū absco disse
repelār. balbuciedo magis q̄ q̄pilado aut
dictādo. mitat p̄ modulo mei intellcū a
cū dirigē ad p̄mulgādū vitā. passionē.
inflationē. ac miraculozū enodacionē. deo
dicatē virginis generosissiq̄ martiris beas
sime barbare. Ad cuiq̄ cōpilationē q̄tuor

induxere me cause videlicet vestri zeli in
mēsitas dicti vel nēitas ma studij utili
tas ac nra gaudiū felicitas. Indigit me in
p̄ primo nri zeli et amoris tmesitas que
ad vob spealit̄ gero. qui nō carnalis sed
spūalis existit. Caro ei et sanguis hoc in
chi mīme reuelauit. sed p̄ meus q̄ i celis
ē. Quia ut ait speculū ecclie doctor egregi
us bñs augustinus octauo libro de trim
tate. Qui amat hoīes. aut q̄ iusti sūt a
ut iusti sūt amāe debet. Sic ei seipm q̄s
amāe debet aut q̄ iustq̄ ē. aut ut iustq̄ sit.
qui at̄ alit̄ se diligit. iuste se diligit. Hec
augustinus. Sic igit̄ iste p̄dictq̄ tā venēa
bilis et vales. p̄cūq̄ i eandē scām mētē fix
it. et sup̄ huigmoī cōpilatiōe nō modicū
me istigauit. Impulsq̄ p̄culdubio ad hoc
speali deuotiōe quā p̄cipue ul̄ oēs alios q̄s
nouū gēit ad tantā talēq̄ magnificā beatā
mārtirē: deo videlicet et āgelis placidā.
Per hoc quoq̄ et a scā romana mētē nra
ecclia bene ratā: ut luculet̄ apparet per di
uersas ecclias rome. et alibi in eiq̄ noīe deo
dicatas. et p̄serti per eccliam cathedrale tuf
cia. in ciuitate arechia satis p̄pe romā: no
mē ipius strenuissimē fabricatā. Secūdo
induxit me dicti veri id est huigmoī histori
e nēitas. quo ad ipius aphorē extēsiōe.
Licet ei nōnulli legēdā de bñssime virgīs
at̄ mārtiris barbāre passiōe sup̄ficialiter

construxerunt seu ediderunt: pauca tamen
modum eius mirae conversionis aut eius sacre trans-
lationis vel inuicibilium eius miraculorum eno-
dationis ad spirituale exaltationem uite deuotionis
nobis in scriptis tradiderunt: quoniam huiusmodi
materia videlicet de eius conversione et trans-
latione simul in certis mundi partibus nullatenus
reperi potest. Et idcirco huiusmodi complementum
ad hystoriam passionis que hinc in ecclesia legitur
ut videtur magna adest necessitas. Quamquam
necessitate per oculos cordis habens et diligenter
attendens huiusmodi defectum nobis supplere
feruenter animo alium uenerabilis uir andreas
potissime in hoc sacrosanctam matrem nostram et
desiderat in sancta sua felicissima barbara quam
summa habuit in ueneratione deuote honorarie
desiderans: per multa annorum curricula va-
riis laboribus et scriptibus sua sollicita requi-
sitione ad diuersas mundi plagas a pluribus
per se inuestigauit et per alios inuestigari
et diserte inquiri parauit ubi posset reperi-
re hystoriam sanctissime uirginis barbare omnia
defecta specialiter translatione ac miraculo-
rum manifestatione copiosissime et copiose
continere. Cuius diligenti requisitione et per
affectibus partibus tam humiliter quam deuote deo
oblatis et sic diu desideratis inclinatim benignis
missimus deus annuit et mercedibus meritis
beatissime barbare pie prebuit assensum. Et tamen
de me alios nutu dei deoq; hoc sua gratia ipsam
et eadem uenerabili uiro supradicto occurrit

quidā sacre pagine doctor' venerandq' cla-
rens excellētissimē nō solū sacre doctrine
erudiōe et veritate sed et copiose uite sa-
tate satis familiarit' sibi notq'. Accessitq;
ī xpo p'dilectus versus curiā romanā. te-
des. et ad vota sua grāiose se offerēs spō
debq; se illiq' ob amorē diserte inquisitionē
ī vrbe romana et alibi de materia p'habi-
ta. **Q**uod p'dictq' venerandq' magister ī the-
ologia p' opib' excruciatōe et iuxta uotū pa-
us mēorati vni p' oīa fidelit' adimpleuit.
Nā ipē rome existēs diuersas arānt et
p'risnt etiās: et q' plures etiāru' rōres
ac alios quos aliqd' de huiusd' materia scire
putabat. sedule et frequē' īquisiuit ac in-
terrogauit. Et tādē deo gloriofo gressu
eig dirigēte puenit ad etiāam scissimē vic-
tis et martiris barbare ī vrbe eadē: ubi
tam p'clare patrone legēdā ut asseruit ī-
uenit. pulchriorē m'isma. et latinitate.
ac rōnabiliōrē et cōpleōrē. q' vniq' re-
cordat' se de ea vidisse: et erat valde an-
tiq' scripturā cōuersiōe eig copiose cōtinēb:
sed de trāslatiōe m'ime tractabat. Et ut
etiā ipē affirmat. q'pilauit eā qdā petrus
dyaconq' ī etiā scē anastasiē rome ad istā
gatiōe cingdā noīe q'nam sacerdotis eius
dē etiā: vbi vbeā scissimē barbare p' reli-
quib' papuis venerat'. **P**refatoq' iūper
venerabilis doctor' plura de beata barbata
iā dictis sup'addidit: q' ī vrbe scā l'itōne

eide viro insinuavit se veldice vidisse et le-
gisse in diversis ac alijs valde scripturis.
De materia vero translationis eiusdem virginis
repienda quedam sunt per omnia fidele nunquam
missive obligavit ad eam diligenter perqui-
reda. Quibus diversas parabolas civitates
ac opida quae plurima Italiae tandem deo duce
veniunt ad civitatem quadam nomine placena:
ubi ad votum suum ex aliquibus gestis et scrip-
turis in monasterio beati Sixti veram transla-
tionem virginis sepelire inveniunt. Nam mihi cor-
poris eius sanctissimi videri possidet: put hoc
inmutilose ex parte patebit hystoria. Ex
quibus omnibus hinc et aliunde per predictum virum ha-
bitus et reperiuntur: prius haec hystoria est com-
pilata. Non video igitur quod si alicui legende si-
des adhibeat: quin super alias legendas prius
tamen hinc legende et dubitatur omnibus abiguitate
postposita fide plenior adhibere debeamus:
cum ita rationabiliter et luculenter in ea omnia et loca
tempora ac modi explicet. Est nepe prius
haec hystoria summatim ut permittitur ex aliquibus
passionalibus et scripturis fideliter approbatis
transcripta a personis quae auctoritas devotionis et
fidedignis publicata: ac tandem maxima di-
ligentia multisque laboribus per prefatum virum
acquisita: put per partes in diversis mundi
ecclesiis celebratur: ac per locum habetur et
singularissime in sancta romana ecclesia quae omnium
clericali princeps est et domina. Nulli ergo sit
dubium: quin prius hystoriae sic variis mu-
-

mentis solidate ac iustificata. firmā fide ad
hibē debeamq. **P**robre q̄so: hystoria i eadē
mēte pura fide itegra. deuotionē nrām ex
atēmq̄ crebro q̄ hūc p̄uldubio laus sit di
uīe bonatū ac b̄ssie barbare gloriā et serui
ciū gr̄i per hoc exhibetur. ab oībz i eadem
uigū meditantibz et eide sc̄ssime uirgin de
uote famulantibz. q̄ deo: ut des ei q̄ mōdū
sic uenerātes i q̄cūq̄ nititate ipsius auxi
liū deuote ip̄lorauerūt: petitiōis sue salu
tare cōsequat̄ effectū. **T**ercio ad hoc me i
dixit mei studij utilitas. **N**ā p̄ hoc p̄ns
opus cōpila dū. et tandē diuīa gr̄a p̄uenien
te subsequēte et p̄ficiēte. ac v̄ā dilāone me
purifete p̄ficiēdū n̄cāriū fuit. me q̄plura
scripta ad dicta diuersa de b̄ssima barbara
diuersimode occurrētia et sic per uos acq̄
sita. mee armariolo condē mētis: q̄bz de
uota mēte degustatis et ore licet polluto
plectis. sp̄itali quadā refectiōe ego ieiung
et quo ad hoc famelicū r̄ dulcorose sū reso
allatū. **N**ec mirū. **N**ā deuotissia xpi
sponsa barbara. ex repertis ei q̄ m̄ gestis
tamq̄ ex suo opulēto quiuuo tot michi ea
plegeti p̄pōit ferula deliciosissia quot ha
buit i hac lacrimarū ualle uirtutū opa.
Talibz nēpe uirtutū opibz. nā xpiana nō
mediocrit̄ sagmat̄. teste doctōe eximio au
gustino quinquagesimo primo supputatio
nū. p̄te sc̄nda caplo sc̄do sic i q̄ente deo

6
sacrarū scripturarū et sanctorū exemplorū a
mena prata ingredior. viridissimās sententi
arū herbas exarado carpo. legedo q̄medo.
frequentando ruino. atq; tandē congregado
in alta meōrie sede repono. ut tali mō tua
dulcedie gustata. nūq; istiq; miserie vite
amantudines sentia. **Hec ille.** Et hinc ē
p̄ ego exiguus qui sum vermis et nō homo
huili corde cūctis terrenis et tūctis vna
cū bñssima patrona mea barbara p̄mit
sp̄rentis et delictis q̄ ī inferiorib; diu mora
ri nō valeo r̄re meritoq; cōuente debeo. et
festine eleuāe mee cōreplanōis radiū siluet
oculū iūiore. ad auide querēdā ebrietate tu
e suauissime q̄solacōis o dulcissima virgo bar
bara. **Et si iebuat valeā ab vbeib; mē tue**
ad quā suspro. **Iam ē satis diu siluiz. q̄ q̄**
mētededo apud dñm p̄ me et alijs tuis ser
uitōib; ip̄erasti. cū delatōe et amnicioe
mima audiu. mēre cōrepi et ore licet pol
luto p̄legi. **It̄ igit̄ dilectā tabernacula tua**
desidero: habitare ī agris domus tue totis
virib; q̄cipisco. **O q̄s det michi fugē vbeā**
mē tue. **O q̄n̄ iuenā te ut deostuler te la
bis deuotōis et apletar te brachis dilāo
nis. Cōcupiscētia tua ei erga me idignū**
famulū tuū īflānāe me merito debet. p̄pter
tuā dulcedinē. nā fruct; tuus dulcis ē guttu
ri meo. **Cōplacētia tua me allicat p̄pter tuā**
pulchritudinē. vnde cādor es lucis eterne et
speculū sine macula. **Adherētia tua merito**

me cogitanda debet in vinculo caritatis ad
sufferendum tunc quicquid appetit et durum. Unde
augustinus. Nichil amantibus durum: nullus labor
eis difficilis. ut sic tade diuina fauente gratia
me exonerata et expedita concupiscere auro ve
ridere dicere valea scissime domine mee barbare.
Surge veni. sperem amica mea: formosa me
a. coluba mea. Ita ei hyemps tironum tran
sijt: puer abijt et recessit. Inuicem namque
diligit auro mea: tenebo ergo eam in ore venia
tione et deuotione. nec dimittam. imo sibi tamque
eleganti domine quero sociari: tamque decem iuste
caute opto copulari: tamque nobili puella volo
deponam dices. hanc adamauit et exquisiui a
iuuente mea: et quesiuui sponsam assuui me
cum et amator factus sum forme illius. Quarto
dixi quod ad applicationem patris historie me induxit
me gaudij felicitas: licet ei applicationis actus mihi
in sit laboris eius tamen fructus est gaudij pleni
tus. Spero namque propter laborem applicationis que
in vobis et me dignabitur deus operari: mercede
duplice duorum denariorum in languente fideliter
dispensatorum. ac totius supererogationis famul
tamque cum veniet vita nobis tribui sempiterna.
Quia ut dicit aristoteles. Beneficente propter
vniuersum pro suo remunerabitur. Sacerdos vero
aut supple eius iure fungens: remunerabitur pro
bonis omnibus. Habebit etiam pro bonis propriis auream
pro exemplari ac exhibitione aliorum aureolam
prima ad thymotheum secundo. Que est spes
nra et gaudium aut corona glorie. None vos:
Auditis ergo pariter et audiendis tatis deuotio

mbg et venerandibz deo dicte virginis bea-
tissime barbare non timeto impendebis. hu-
militer hortor q uos oēs et singuli xpi eius-
deqz sissime spose. fideles et deuoti famuli
ac seruitores iugiter copugamur. mere atqz ad
memoria reuocemqz diuina tate dne pmissa
et ad ea obtinenda deuotū famulatū eidē pre-
beamqz. **Q** si stimulus carnis obiaat. ipam
dei sponsa cordis oculis contēplemur. **Q**uid
at fuit illa qd' nos nō valeamqz ee? **N**one
nobilis et potens filia regis. uel ne delicia
teneā et iuueibz? **A**tamen mori p xpo non
disulit. nō timuit. aut oīm tormētorū gene-
ra nec abhorruit. **N**imis ergo delicatus es
o xpiane miles. si sine pugna vis ad glori-
ā euolare. **N**on sis qso beata xpi sposa deli-
cior. q tortura mammillarū cū alijs multis
tormētis et mortē p xpo gloriā sustinuit.
Nō sis ea tenacior. q ydola prius contracta
paupēibz erogauit. **N**ō sis etiā ea acidi-
osior. cuius corpus totū fuit ~~officium~~ con-
bustum undiqz sauciātū. et partē confectū.
tamē gaudet cū pre morte ascendit ab eo co-
secrata capitis trinatione. **A**mitemur qd'
veneramur dilāssim. et ad smū tate marti-
ris et patrone cū orōmbz et deuocōe cur-
tamqz. **V**isitorū eiū fragrāā hauriamqz
obsequēdo dñacionē suā. qm cū ipā sortiri
poterimqz habūdaciā diuini largitatis. **I**pa
est ei cū qua oīa bona sua nobis puenient.
Cu at pagani et increduli eiū meitis sufful-

na

hno

ti gratia supne bndictiois accipit et salu
tis. p obsequio sibi prestato extra ecciam
vbi nemo pt saluari. ut luce clarius atq
diffuse infra ex hystoria et miraculis eius
de virginitate patebit. q̄tomagis nos xpi
am fide catholica t̄buit. beate dei sponse
seruando poterimz brauiū optine glorie
facialis. **H**icq̄ ieiunms ergo et orōmbus
eandē ppulsemz in eius obsequio p̄seruemz.
nec morte sp̄uīsa m̄terite poterimz. nec
gaudia et̄na amitemz m̄citis suis erga
pp̄p̄i suū iternū entibz dnm̄ nrm̄ ihesum
xpm̄. **D**euote igit̄ queso accipite o xpi
deles et b̄t̄ssimē barbare deuoti: p̄ns hoc
opus p̄uū. aff̄tū magnū. **E**t si quid ming
bene dictū in eo repperētis: mee ass̄t̄bite
simplicitati: bene dictū vero diuine sp̄it̄us
b̄t̄tati. **A**b ea at̄ ē oē datū optimū et oē
donū p̄fectū des̄cēdēs a p̄re lūm̄: au sit
honor et glōia in sc̄la seculorū. Amen:

Incipit hystoria b̄t̄ssie v̄ḡis et m̄ris q̄n̄ barbare.
et p̄mo de vita eius et passioe caplm̄ p̄m̄y

Utridica ewāgelij sanctioe cōpei
tur. caput trūphātis et militā
tis matris nr̄e et̄ie dnm̄ v̄muer
sorū xpm̄ hoc verbū p̄tulisse:
ne animos fidelū ferret̄ durius iacula nō
p̄uīsa. **T**radem̄ a parētibz et amicis in
mortē. **E**d' quidē verbū ad̄pletū ē in ex
itu isrl' de egypto: die videlicet illa q̄n̄ bea
tissima virgo barbata uē israhelica deū vi

deus metus oculis post varia tormētorū ge
nea. p̄is pp̄i decollata maibz. de egypto
tenebrarū huius mundi eruit. coluit ad lumē
euolado. Quid sic diffuse declaratur. Nam
postq̄ aurelius alexander qui romanorū i
pator et semp̄ augustus existens. p̄is mā
mee m̄is sue p̄ibz deuictus ab effusione san
guis xp̄iam cessauit et ob id oibz amabilis.
Sub quo urbans primus rome ep̄us et post
modū martyr palma victuose adeptus
multos nobiliū ad fidē xp̄i et tandē ad mar
tirū p̄duxit. Enā et venerabilis origenes
presbiter. alexandrie p̄mo toto orbi doctor
p̄clarus emicit. Maximianus filius dyo
cleam p̄mo successit. qui ex militari cor
pore absq̄ decreto senatus capite regni sub
rogatur. et i xp̄ianos crudelit̄ grassatur.
Quoz aduſq̄ etiā sacerdotes et doctores
p̄pter origenē presbiterū uel maxie p̄pter
xp̄ianā fidē. in alexandriā cui successerat
et mameā m̄em suā eiq̄z familiā maiori
furia p̄sequendi exiuit. In diebz illis sedi
tio q̄ infanta et p̄secutio p̄maxima erat
xp̄ianorū p̄ totū mūdū. ut fides catholica
dense obfustaret. Lege eī ipatoria publi
cā per vniuersū orbē erit edictū. ut ubicū
q̄ inueniretur xp̄iam diuersis p̄mis affice
retur. et ad ultimū capitali sentētia irre
missibiliter oēs feriretur. Et tantū creuit fa
ror hostilis. ut infra unū mensem. decem
et septē xp̄ianorū milia iterimerēt. Un

Incipit Gesto

Et in forma dicit

ayr lincban.

de et tertio iperij sui anno. vir sanguinū nō
dimidiās dies suos mortis iudicio perent.
Cū is at sic facitūde ut pmissū ē impabat
fuit in oriente apud egyptum. dux illustris
et nobilis dives valde sed paganus existens
et colens ydola q̄ i ciuitate residebat noīe
solis. ad quā ioseph cū dulasio puero ihū
et benedictā mīe ei gloriofissā virgīe mā
a ppter metū herodis regis veteri dmostat
hystorogphozū cōfugisse testimoio. isuper
et de q̄ ysaye nono deo legi. Alioq̄ m
uēitur ipā a nichomede rege buthymie fore
condita. eaq̄ nichomedia nōta. **P**renō
tq̄ vero dux maximq̄ erat xpianozū pscu
tor. noīe dyostorus crudelior bestia tygri
de. et extollēs deozū fauorē iuxta sui noīs
ethymologia. **N**ā dyostorus mēpretatur
deozū fauor et gloria. **I**quidē chorus vē
tq̄ ē flans ab occidēte vōtus. eo q̄ articulos
veterū claudat. et q̄ chorus cōtineat dyos
id ē deos p̄ imūationē litte. **S**ecūdu quoq̄
aliquos alios dyostozū nec re a suo noīe or
bitauit. dicit ē a dyo q̄ ē duplex et scho
ros q̄ ē abhorācio. q̄ deo p̄iter et nature
fuit abhorābilis. **D**eo ppter ydolatrie et i
fidelitatis crudelitātē. quā exercuit imānt
xpi fideles psequedo. **N**ature vō q̄ ut i se
quētibz patebit gentilitate p̄ue itereptor. **D**ux
itaq̄ talis nobilissimā sibi genē duxerat vx
ore. antiq̄ quada narrate hystoria de radice
yesse q̄ nobis ad salutē dei et hoīs gemtri
re dignissimā fructificauit p̄tēntā et coro

na cuiusdam regni a p̄gime i p̄gimes ei ex
inde successam possidete: unde et ip̄e rex
efficiat. Sed p̄pter nepharia sue tyranniza
tionis seueritatem: post decessu uxoris xpi
ma fide ueluti pie matrone occulte secta
tis regni fructione defraudat: tñ no noie.
In etei ta nobiles supradã cõuges: om
ta genuerat supna opante gra magnifice
at mure circumspectiois sobolem vultu et cor
pe p̄ ceteris illig tepois filiabq homi speao
sissima. Cuius ip̄ sobolis faes taã decorus
exemplabat idicia ut elegãtia formosita
tis eiã ois ituenis miraretur. Her at diuina
pudẽcia nomẽ sortita e barbara. qd̄ Pri
ate dicit aliena. q̄ ab ois ritu ydolatrie et
gentilitatis erat aliena et expers. ut de xpo
uore p̄p̄se resonet. Dulcis meq̄ michi et
ego illi. Interpretat eãã secũdũ aliquos fi
lia tritici: illig m̄q̄ tritici de quo beatissimo
euãgelista iohãnes ita p̄loquit. Nisi ḡ
nũ frumẽti cadens i terrã mortuũ facit
ip̄m solũ manet. qd̄ e cristus: p̄ut hoc
pulchre attestat lux doctorũ beaty augus
tini i omelia super iohãne ubi supra dices:
p̄ ip̄e dn̄s ih̄us cristus eãt ḡnũ mortifican
dũ et uiuificandũ. Mortificandũ quidẽ i m̄
fidelitate iudeorũ multiplicandũ uero i fide
p̄lozũ. Contextũ quippe emnẽtissie pul
chritudis tante ifantule: p̄iator casti consi
lii cristus sigillo signauit castitatis. Nam
ut pia p̄les p̄em sequit quocũq̄ ierit. vi

delicet ppriam ipsa etiam a p̄micio etatis sue flo
re regina pia m̄re eius defuncta. licet ex gen
tilibus fuerit orta nichilominus tamē q̄admodū
lilium m̄t̄ p̄mas: ita religiosissima semp̄ mo
rū virtuosorum duxit insignia. **capl. 4.**

H Et igitur tū a p̄re libealibus cōt̄ edita
studijs: et p̄p̄is sūme vacaret ac sedu
lyssie iſſeret: eadē mēt̄is eius oculis
lūe diuino apertis. freptans ad ritū gentis
tēpla deorum: s̄c̄ta ē curiosissima iuestigatrix p̄
phane sup̄stitōnis. donec pueniret ad idagi
nē sup̄ne veritatis. Q̄d m̄gens assistētibz
volūt hęc speciose hom̄m similitudinēs: Cui dōm
ē taceas: non hom̄m sed deorum sūt similitudinēs.
et volūt adorari tamq̄ id q̄d nescit. per id q̄d
videt. Fuerūt ne apt̄ barbara quōdā horēs
quos nūc colimz deos: reppōit ē ei utiqz ut
nos. sed meliores nobis: ut pote celestē dei
tate in terris habētes. **D**esit̄ inquit barba
ra itenacōis mee desiderū: ut et numerū si
fas sit. noīa p̄ eorum distē valeā. Quis em̄
colit q̄d nescit. **N**ichil nāqz scitur nisi ex
suo noīe. **A**ūt ei. **M**mirū studiosa puella.
q̄ nec noīa querat nec nūm̄: nā ignoratur
p̄re multiplicatate suorum. tū ī toto mūdo il
le hic alius illic: q̄s tū eorum p̄ voto hom̄m co
latur. **S**ed p̄strigemz tibi ex multis pauca:
q̄ cognita tibi sufficiāt sine alijs ad cultū de
orum om̄. **I**psis nāqz apud egyptū p̄mo cla
ruit. **I**upit̄ apud cretā. apud romanos qui
ring. apud mauros iuba. apud latinos fan
nus. apud athenas minerva. apud samū

uino apud paphos cytharea apud ven-
mos vulcanus apud naos liber apud e-
pyron ceres apud ledos apollo apud ery-
ta troya neptung. Quicūq; hos cognouit
alios etiā in hys agnosset ad quorū por-
tiones ista instituta sūt. Non itelligo respo-
dit uulcūla quid ee velit hoc institū sūt. Na
si institū sūt ergo nō secūdū se sed secūdū
alios dñ sūt. Responderūt ei turpi. Sūt
equidē ut ibi dicit et ipi institū sed mirro
quodā et ineffabili mō. qd negatē o puella
nephas ē. Cuius rei quēstionē uirgo barbata
die noctūq; diu ac multū mē se uolūtās in
q̄ deserēs etiā mēros cōsulē licet pagana
luce tñ diū spūs mēris eiq; obūbratā: inē-
nit aliud ee et aliud institū nec ea un-
uersalit̄ cōueniē sed unū institū fōe uerū-
alterū in ueritate deesse. Itaq; sensit hoc par-
to mūdū erratē et uel dei noticiā nō habē
continue hoc tacite sic repliādo. Si ei hōi-
nes ut didia dñ nri forent ergo nati sūt
ut hōiēs mortui sūt ut hōiēs qd nō ē dicit
dū. Na si dñ eent nec nati eent nec mor-
turi cū i illis nec sit mātū nec fims. De-
itas nāq; ut mēhi uidetur nō ē nisi qd
nec incipit nec desinit ergo quidq; tē-
pōe apitur seu tēpore claudit deus non
ē. Item pponā mēhi aliud rōnis aut ar-
gumētū gēg tale. Hō habet origmē t̄re-
terra uero ē materia. Si igit hō de terrā ē
et hō deus ē ergo aliqd p̄cedet deū qd eēt o-
rigo dei saluet terra. Et ita apaus dicere

tertia deū q̄ hōiem deū: et qua ip̄e hō p̄
cessit. **Hic** arguit sic. **Nec** tertia ē a se. nec
aqua. nec aer. nec ignis. puta quatuor elemē
ta. ex quibz materialit̄ physica diffiniūt hōi
nē consistere sūt a se. ymo nec celū a quo effe
tūe ē hō etiā secundū physicos a se ē. p̄ yta
oīa opata sūt et creature. **Necesse** igit̄ est
hys esse creatore. qui an̄ ea itempalit̄ sūt:
et ip̄e creatura non sit. **Hic** utiqz michi q̄
rendz ē. si forte iuemā apud aliquē noti
ciā ei9: hic sol9 desiderēs omibz est peten
dg. **Quē** confido vnū ēē hac rōne: qz nisi
vng est tanta rerū concordia nō foret. **De**
ē qd' vnū ē. id ē p̄ id qd' vnū ē. **Quomō**
celū petua curret volubilitate. nisi est vna
eademqz volūtas vng creatoris: qui in idē
p̄dūaret et sentēciā non mutaret. **Si** em̄
duo uel tres eēt: hic diceret currat. ille autē
stet et sic varia volūtas variū parer ordi
nem. **Igit̄** tmūbilis volūtas vnū cōmen
dat rerū dispositore: qui mobilitatē celo.
stabilitatē terre. variationē aer. liquorē a
quis. calore ignis induxit: quibz q̄ semibz
et agēte cōdita sūt cetera. **Quē** quidē sūt
talia ut nec cōcordia eorū cōcordet ea. nec
discordia discordet. **Et** quo pacto mūdus
tam cōsonās stabili fide nanciret vices: ut
sol diebz luna noctibz semp impet. ut au
dū mare certo sese sine coherreat: estas ca
lore pomps uero frigus. uer et antipng m̄
uāqz temperie inducat. nō hoc petuis le
gibz constaret. si tot deos mūd9 habet quot
hūana sibi vāitas errando iueit. **Vnū** itiqz

et sine ratione ardo quare deum: quod non athlan-
teis humeris uersile celi mole continet: sed
in virtute sua per stellas retrogradas et direc-
tas cetera regulat: et non in dextris poderosa
libret tellure. Cui abyssus multa obedit: cui
manes quoque eternum debent tremore: ac cui
quidquid superius est exhibet honorem. Talibus de-
mum ingemissima virgo barbara adhuc sub
puerilitate cor suum consiliis muliebat: talibusque
se mundicis prebatur: que liberalibus studiis extel-
lens erudita philosophia naturale cogno-
uit: sed diuinam carismate suscipis filata pe-
nitentia adoptauit. Cui ergo iam poeticas legeret
nugas et ppenosa medaia ac aristotelia et
platonica maris alta transnataret: assiduis
animu supplicis purgendo me se apt. Cur
hinc defuisset ueri dei notitia qui tam preclara
meruisse ingema. vitas uero eorum quos pu-
tai deos uidebat hic et illic in libris resperfas.
et in templis circūquaque depictas intuens sub oc-
culto cordis taata disturiebat. taata rephē-
debat. et uelut iustissia uideri taata cōdep-
nabat: ita cōsueantē diffimēs. silex pūc-
das in eculeo demersedos clamat: uipit at-
fuit fatum in pūada. Quō igitur deus dicit
qui in lege hoc commisit: et pelago deditus
fuit? Quōre ut michi uidetur. aut lex er-
rat aut uipiter: uel forte deus solus licet pa-
tres occidet ut her eorum progatua sit. q̄tenē
ipume quiddam uoluerit faciāt. Putas ne
absque cōdicioē test eis equitas et iniquitas?

Qualit' ei licuit ioui forore corruppe. con-
bmas habere. qd' i hoibz no remanet iultu.
Unde inique fut leges. aut iniqui fut dny.
sed leges eque fut. dn at potius iniqui. q
tanta scela petrate no erubuerunt. Qua
ppter miru valde cur putat hoies hys m
esse deitate. qui nullam respuerat iniqui
tate. Hec et qplura alia de dno i ptozo
industriosa virgo tractabat. et se sola inde
consiliu tenebat. Cosept quocies istagaa
one patria ad delubra pgeret. corpore ac
cedit no corde. Cuiq vidit vulgq de et pce
res genua curuare. et inclinare capita lig
ms lapidibz ac metallis. supstiosum iu
dicauit ritu eoru. et ceta deuogone. sibrip
si i huc modu copiles. Si michi foris eue
neit sille. faciedi quid aga. Nona me ad
genua an reluctabor. Si genua posuero
sensibilis. sensibiles. loques multos. videns
no videtes. audies no audietes. odorans
no odorates. palpas no palpates. et caro no
carne. quus habere videant. mebra carnis
adorabo. Si at resliero. quid mterrogatis
reppodebo. Si igit habere vei dei notia.
illam utiqz michi pre face ponere. aug cau
sa falsos deos repudiare. Quid ergo eliga
icentiu teneo. Qm si flexero genua corpis
et cordis neqq. quid michi obait. Nichil
utiqz. sic eia nec pdeit. Int hos at fluct
u animi posita. quid ager virgo distreta nes
ciebat. et licet ipa tuc adolestene carpebat.
iter et tempq. tame icentia carnis virilit'

domado: carne spu subieat. Cupido ei
 dulce cognosib. que i eis regnabat apice
 cordis & extinguebat i ea pemit qe bellu
 Pterea uero puenit **capit. iij.** **I** carnis
 rumor laudis nychomedia. mfinuas alex
 andrie fore sapiencie sumu viru noie orige
 ne: aug facidia tm pfluat ad ostensione
 dei dei q ei i facie nullq philosophoru sto
 ycoru uel paripatheticoru resisti posset:
 qui certis iudicib qmedaret uera diuitatem
 ac ydoloru confundet uauitate. Cuiq rei au
 ta barbarez auribq ifusa: totu pectoris sui do
 mu exhileauit: et pthurbacoms nebulas ex
 cussit. Tunc marpit uirgo subtilissima cu sepa
 sola tractae et sedule delibeare. quo gerie
 fia posset. ut super hoc tan doctois iforma
 tione papet: non audes adhuc misteriu
 suu dyostoro regi pru suo reuelae: na eu fer
 uere arca deos uidebat & maxime q deuo
 ta emt ei ueluti omnia t phene deatu obse
 quiu ppealut tm dee veste: qu ipe eq deuoue
 rat ppetuo casta cōserua. Qd faceret uirgo
 cu se nem creditura decerneret: nesties reue
 rit ad hoc consiliu. ut luteas eide sapiencas
 pmo uro origem dirigeret: qbq ei secretu
 suu patefacet i huigmoi uba describens.

Epistola bte barbarez qf ad origene

Uro alexandrino nobilitati ammi
 loge lateq qfperfo origem. Barba
 ra nychomedie ciuis et acilla detus
 et honore: desiden mei desideatu accepi fauo

tem te ve diuinitatis fore ostensore. A pma
ei similla igemini mei hoc toto temp corde co
cupiui ut quicquid ad ve dei notiam puen
re: ratiocinata meum sola falsa ymo nulla
lignis lapidibus nec metallis tee diuinitate ue
m. Figura quide huana arte coposita nullo
mo deitate: sed neq ulla recipit sensibilita
te animi quocumq gene figuret. Quid mag
e aliud q aurum. similit de lapide et ligno sen
tio: q licet qbuslibet formis iformetur. non
tame desinit ee qd fuerit. Res at ipa cog
noscat: ut uelitas habeatur: frept: astin eis
expiendi causa magis q venerandi: sed ut i
former significo q illiusmoi forme michi put
uise. et sut nec loquentes. nec audietes. nec
palpae nec alie sentie potetes. q ad huiusdi
uideat potetes. Inuenti uero michi sepe
an hoies fuerit. qui ut dn solut: et hoies et
liberos clamauerit eos fuisse. et uita cotrepti
bile exegisse. Unde metu diu ptractas depre
hedi falsos dici deos quos hoies etia costaret
ee malos nec posse hoiem cu miao et sine fo
te qui an secula fuit et post secula ee habet.
Deq ei si tepora sta sut ut michi uidet: ante
pora fuit: a quo tepora sut. Ho at fit i tem
pore. Quo igit aut teporale utempalit. aut
intempale solit tepalit esset. No ergo unq
deos crede potui: quos hoies moiles cognoui.
In multis tn motibus animi posita. ppendide
si pauldubio nobis ignotu ee: qui solus itempa
liter tepalia per tempa fecit i quibus sut hoies
quos pphana supsticio deos putat. Huc qms

me latente semp amavi. hinc me semp
deuouit a quo sum id qd' su' nisi me sente
tia fallat: cuius spū me aiata sentio ut nō
desista donet ad eū ptingā. Quapp' fame
urē tumultu p' venerabilis p'culsa. mente
meā hys apicibz iuolue cēsu: ut pateat
vobis velut i verbis oris mei. p' irritos ex
osa penates et ianes deos. illū deū solū
mō iuestigem. cuius cognitiōne apud vos
eē prepi. vnde si ita ē ut fama refert: sup
plices offero p'ces. deducate nocte ignora
cie chaosq' cōfusiōis ab āalle vrē p'cordis:
et iducate i me solē sciēcie lumēq' distrea
ois. Appeto eū verū deū scire. qui fecit visi
bilia et iuisibilia: et utrū sit vere vng. ut
egopa meū iā dudū argumētati sui. Qs
āt sit et q'lis et quātus apire michi digne
mī. et legati vrī testimonio cōprobāe: si
me dignā vrā iudicatis gione. **Valete.**
Hāc eplām iūeto cui credet cautissime dixer
it alexindua ad origenē presbiterū barba
ta. Et q' hee due vrbes alexindua videli
cet et nychomedia altrifery lōge distant:
dubitat p'piciatissā virgo barbara q' spe
delata. nūcū que legauerit debitū fortiter
effm: ne aut ifortuno adusitate aut lā
guore mtueiente nūcū morētur. et sic p
sa tā cōcipita legnaōe p'uidetur. Vnde
p' nūcū que sup hoc misit: sepe i aubitu
lo cordis lacrimabiliter fudit orōne dicens.
Dnē deq' cuius amor et cognitiōis desideiū

tanto tempore me non frustra exiit. **D**ne
que solum et absque societate credo deum. **D**e
us ad cuius creaturam dii quos colit humana
creatas nichil sunt. **D**eus qui antequam venias
cor illuminas: ut te expectet te veniente vi
deat. **D**eus qui me fecisti ante te iudicium:
et ratione vere distinctionis per ydolorum stul
tiam ad tuam produxisti sapientiam: tu dne si a
te est appetitum meditationis mee si michi
temetipsum reuelare dignaberis. dirige que
so et firma pede eius que ad famulum tuum
misi: ne aut me aut illum mors preueniat
priusquam relectio veniat. **Capitulum iiii**

His itaque et alijs prius postulacionibus
virgo barbara intentata et preterea duos
corum regem. preterea egritudine delu
dente: hospes legatus alexandriam ingreditur.
et exquisitum sapientissimum origene repper
it intra palacium mamee venerabilis ma
trone matris alexandri cesaris prius memo
rati ubi occupabat: et docendo eam: eiusque fami
liam fidei christiane religionem. **C**ui puritatis illius
tristis virginis barbare litteris: tanta irrepit
leticia: ut protinus etiam oscularetur benedicens
et laudans deum: qui humum semine abrahe sus
citauerat de saro gentilitatis et vocatione sue
solite mne produxit semine verbi spiritus. **Q**uod
mamee non celans: apertum demonstrat ad
mirabile mulieris fidem predicat: primo deum
qui talia operatur magnificat. **H**ic nouelle

placationis corda in radice christiane fidei solidat. Hinc diuini amoris per medullas eorum caritatis animi fidelium confirmat. Et ita accendit ut iam nil quereret propter eum: que tanto studio et sola prope mulier pagana quesisset. Tunc accelerat doctor prestantissimus fluuius eridanus entia doctrinae et tractatoris peritosis sui uento uelociter edidit que desiderio barbare respondet in hunc modum scribendo.

Origenes indignus uerba dei **Ratio origenis** sacerdos et ad hoc putabile est ostensor enim nunc alexandriae degens. Barbare barbaece gentis bene de genere filie in adoptione filiorum dei transgressure. in christo ihesu uera salute. Nouum diuine operationis genus nouum nobis suscitatur gaudium. alijs nouum pro et propter taolum. Quis enim audiat ab errore gentilitatis ad normam fidei christiane que a deo tunc inspiratum. sua spontanea uoluntate declinat et hoc non habet in stupore. Nemo hactenus optinuit hanc a deo gratiam. ut non idigeret exteri magisterio ad eiusdem notitiam capiendam: profertur irretitus laqueis idolatrie. Na tibi iam nil remanet suadendum nisi ut ipse scripseris. quis sit et quibus et quatenus. Quomodo quis sit ipse auctore iam nostri. Que et alia que uisa fuerunt oportet propter ipse dona uelit conabimur te breuiter docere. De quo igitur est nomen a se dictum substantie significatiuum.

12
02
11

et vniuersaliū appriū quo nō sit alter appel-
labilis. Quia si p̄ficiat exprimit q̄ sit diui-
nū et p̄stiat oīa uel q̄ diligit q̄ condidit
vniuersa. Huius aut̄ ethymologia noīis a
grecis ē sup̄ta: et dicitur a uerbo otheoro
qd̄ ē uideo uel a uerbo theoteos qd̄ ē curro
q̄ oīa que sūt in seip̄o uidet et dū nichil ex
seip̄m aspiciat q̄ nichil extra seip̄m ē. Et
q̄ uelocit̄ currit et oībq̄ eque p̄ns ē: auḡ ea-
am motū ē stabilis at̄ i seip̄o stat icōmuta-
bilis nūq̄ suā stabilitatē deserens. mouet p̄
seip̄m oīa: ut motu suo eēnā alie subsistat.
Sūt etiā alia noīa q̄ diuīe substācie possūt
aptā significatiā qualitatis et p̄tatis ut
ōipotens magnū bonū imēs et̄nus et huius
modi alia i quibq̄ nichil aliud ē ip̄e q̄ ip̄a
qualitas siue p̄tatis. Oīpotens ē q̄ om̄ipo-
tētiā habet et oīpotētiā ē. sic et bonū ē et
bōitas: itaq̄ et de ceteris ē senā edū. Unde
sicut nō ē p̄ter deū oīpotens: ita nec p̄ter
deū bonū: in quo nō ē bōitas accidentaliter
sed substācialit̄. Sic etiā cognosce deū mag-
nū sine p̄tate. bonū sine q̄litate: cui non
ē accidens magnū eē uel bonū. sed hoc sē-
per eē qd̄ sem̄p̄ ē. Ideo ē noīa p̄tatis ha-
bet sine p̄tate: q̄ imēs q̄ eternū ē. Ide-
o q̄litate sine q̄litate. q̄ bonū et plus q̄ bo-
nū ē. q̄ uirtū et plus q̄ uirtū ē. Unde nul-
lus cathegorie p̄prie p̄ceptiua p̄dicabilis
ē illa sūme maiestatis diuīe diuītas cū sit
plus q̄ v̄sp̄oīa. q̄ om̄i op̄ia v̄sp̄arūre

atq; e' cu' sit plus q' p'tas p'ius noietur
 p'tas q' totus p'tas p'imapn e' cau
 sa. Est in super plus q' qualitas. p'ius sepi
 us p'dicetur de eo qualitas. eo q' totus q' li
 tas coditor e' uel q' significatio virtutu
 ei9 per hat exprimitur. Que cet'aru quoq;
 categoriaru imitatur sequentia: q' licet no
 interrogat9 q' nre video ut te pauas m
 strua. quo saliret t'ata methaphoite de deo
 p'dicent' ac eo ordme declarantue e' ducedu
 m quo circa te paulo lacus e' imozandu.
 Est a' de q' qd' necdu te stare i' lris inuisti:
 sicut i' eencia vng ita et i' p'soms trinus:
 q' trinitas e' pater et filiq' et sp'us sc'us. Tri
 mitas map' singularis. et no' aliud: q' vna e
 ademp' natura i' trib9 e'. Unde et noia que
 natura uel eencia significat i' plu'ali defia
 ut nuos: ut deus. om'ipotens. et quid9 ab
 eod'ia p't. Pat' igit' m filio et filiq' i' p're:
 sp'us veo sc'us i' p're et filio. Pat' at' e' a
 se. filiq' a p're. sp'us sc'us ab utroq'. Sicut
 a' filiq' e' a p're. ut sit pas filiq'. ita sp'us
 sc'us ab utroq' ut sit ambozu sp'us sc'us.
 Pater tn no' p'cedit filiu' tepoe: q' semper
 p'r. semp' habuit filiu'. Nec sp'm scm p'r
 et filius: q' semp' p'cedit de p're et filio: cu'
 sit q'epabilis p'ri9 coet'ng. Igit' ineffabili
 mo' deus. et trinitas e' et vnitab: diuidius
 et iduidius. Diuidius q' p'r genuit. filiq'
 gentus e'. sp'us sc'us nec genuit nec g'ltus
 e'. sed e' ambozu caritas et comuio. Indiu

no

dius vobis. quod unum atque idem est pater et filius
et spiritus sanctus. Quia ergo pater ad filium et
filius ad patrem spiritus quoque sanctus ad patrem
et filium misericordie refertur: videtur relatio quo
dammodo de deo dici. Sed diligenter inspecta. ipsa
eandem tenetur translationem: pro eadem et filius et spiritus
sanctus nominata habitudinem sunt. Unde si dicamus
eam ipsius habitudinis. quod dicitur ad aliquid nominata esse:
et plusquam habitudinem non abhorret. At vero cum
non sit credendum eandem habitudinem in excellen-
tissimis diuine eternae substantiis: et in his que
postea ab ea condite sunt. Nam quodmodum
in fallor superat omnem eternam sapientiam virtu-
tem: ita eandem et omnem habitudinem ineffabiliter su-
pergreditur. Nolo quod credas habitudinem me
patrem deum et filium deum esse: quibus me te et pa-
trē tuū potest excogitari. Hic est habitus carna-
lis: et ex diuisione nature post partum primihom-
inis in multiplicacione requiritur. Sed quod longum est tam
multas intendere: ad narrationem vniuersi te re-
deamus. Quicumque igitur hec omnia me sacre fidei
septa non recipit: non habebit quod ad eum perti-
nere possit. Tu autem hec intellige. intellectu crede:
et si quod deficiat ad plenitudinem desiderii tui
in legato nostro require: qui te legem sanctam eru-
diat: et libris quos secum defert instruet. **P**
moneo tamen: quod si fors euenerit quod pro christi
nominis non dubites te omnibus tormentis tradere:
primo eandem et mortem offerre. Ipse enim dicit. **Q**
ui perdidit animam suam propter me in hoc mundo: in
vitam eternam custodit eam. Vale seipiterno

16
salutis filia. ad vota tua cotidie melius pol
Ecce at̄ sup̄tū **Capitulum v.** **lens**
de cōpresbiteriis vnū cū lris eiusdē
origenes doctor honore dignus festi
ne misit ad pelcām barbarā: remisso siml
legato eiꝯ illi ī ducē dato. **Q**uō tūc? **C**um
diuersis pegrinacōnis euētibꝯ se expone
rēt. affectabāt quāquidē fines nythomedi
e cōtingē: uolūtes sup̄ pectōe plures cau
sas astuare. ut īgressi ciuitatē palacūqꝯ dy
ostori regis eiusdē fallerēt arbitriū: et de
sido filie sue barbare ad grām xp̄iamta
tis uēire satisfacerēt. **A**udiūt igit̄ eā lō
iā ex lōgo p̄stratā: mdeqꝯ trahūt argumē
ta fallendi. **I**lla at̄ nō corpali laborabat lā
guore. sed solo diuinitatis amōe: adeo suā
sa spiritali igne ut iā dicē cū xp̄i etiā pos
set. **I**te dicere dilō: qꝯ amōe languēo. **P**
cessit itaqꝯ p̄clare barbare nūciū: et nū
ciū ei nūciū uiri ad quē ierat p̄ foribꝯ
stare. optentūqꝯ medendi uelle m̄tare. ut a
lexandring archiater putātur. **Q**uō illa p̄
cipiens auribꝯ plusqꝯ mellis dulcediē saci
ata. p̄ting has voces p̄mo pectōe fudit. **O**
desideriū uere deitatis īsmcti cōceptū. uē
fegūdis flantibꝯ agitatū ē: quo nūc ad portū
diuīe cognicōnis attigē mēat. **H**ic adhuc
mē media uerba. hōiēm postulat aduocai.
Qui īgressꝯ: officiosissimā ī xp̄oneō deo
mfert salutē. **I**lla at̄ a diuīsiōe eiꝯ cōsurgēs

salutata. humotensq; inclinatur. et tã dei
nomẽ q̃ hoiem veneratur. **N**oxq; iponu
it aurib; eig; p̃rem suũ dyoscorũ adueniẽ.
Illa vero q̃ festim ipsiuit cubili: ut p̃rem la
quedi coloe sicut prudie defraudaret. **Q**ui
accedens ad filiã visitatiois grã: ut vidit
ignotũ virũ se nescio aggressum toruus in
fit dicens. **Q**uã huc et aur huc? **C**ui filia.
Est pat̃ alexandung mededi peritq; qui in
ch; subitũ spondet valozẽ: nã magistrũ fa
tetur se alexandue habẽ: q̃ cont̃ vsus me
dicorũ etiã auas curet. **Q**uã pat̃ audiens i
gaudio securo reuersus cõcedit filie cũ eo
sui colloquio. **I**pẽ at̃ recessit: m̃corans se
circa alia occupari. **A**cepta igit̃ colloquedi
licencia: soli sacerdos et virgo barbarã cõfe
rũt m̃ se sua mysteria. **I**ntea plata ouge
ms eplã relegit̃: et ab ene docta bene icelli
gitur. **S**ecũdũ vero tenozẽ eplẽ si quid de
fuit: ad plenitudinẽ desiderij sui i legato
requisiuit: et ad libitũ iuenit. **C**ognito itaq;
quõ p̃r et filiq; et spũs sc̃us sit solq; deus. ple
nus et p̃fectus: et quõ missq; fuit filiq; a p̃rẽ
p̃ susceptã huãmitatẽ. hoiemq; p̃ditũ reuo
casset; captiuũ redemisset. ac per sc̃m laua
chru eig; p̃cã lauisset: ac telem̃ toto corde
ad baptismans grã. anhelat ad fontis po
tenciam. licet nondũ p̃pter p̃rem desiderũ
poterat adimplẽ. **S**ed que ut regina saba
vẽ salomõis cõplatoris respallata colloqui
o. deũ laudãb; et collaudãb; leta cõparet: et

17
egreditur dicens p̄ se melius habere. Quo
audito: pat̄ totis visceribus cepit iocundari.
Ab illo ergo tunc egregia virgo barbara in no
uitate vite abulans. solū que sursum sūt q̄
rens. solū que sursum sūt sapēns cupiens.
meditabatur in lege dñi die ac nocte: evā
gelistas quoq; paulū et psalmistā discutiē
do p̄legens. libros sabbat̄ quos ad cogniti
onē uere deitatis et fidē xp̄ianitatis. vitesq;
modestā venemibilibus doctor origenes ei
tūc miserat. Unde p̄ exercitiū studiosē va
cations. ultra modū creuit in sciā diuinariū
scripturā: eā absq; maḡo fouēte spū sc̄o
qui rigat penetrabilia cordiū. Sed q̄ frigidis
animis loquēdi dilatio solet in fastidium
verti. ommissis bonorū operū fructibus quos
timidos sine commissiōe in abditis pepit
dñs barbara virgo adusq; temp̄ illud trāsi
lamq;: ex quo ei occasio martiriū secūdu
sup̄nā dispositionē manifesta puenit.

Quadam nāq; die *Capitulum v. sextum.*
dū in septa palati speciosissima
virgo barbara p̄ filiabus hominū vera
luce illustrata. delicata ut regina hester xpo
sumo regi b̄n̄placens deabularēt: occurrit
ei pat̄ dyostozus rex. et figens in illā curio
sus oculos. pulchritudine vultus eius conside
rabat diligenter. Rex etē pestifer puerus
bom̄ male utens. filie uenustatis emnēci
am extelozē sibi notā audiens. mitatū lon
gelateq; eē diuulgatā. m̄teiozē q̄ p̄maxie

extellena or erat penitus ignorabat. Quibus
confertens heri in corde suo sollicitate apud seipsum
modum inquirat et extorqueat: qualiter et quomodo
tanti decoris ymaginem abscondere posset: ne
hominum aliquis eius tam preclaro fruetur aspectu.
Tandem quoque rex prefatus habito exquisito et
oportuno suorum preteritum consilio: ad diuersas re-
giones mittit discretos nuncios: studiose ex-
quirentes artifices in sectioibus et sculpturis la-
pidum peritos. Quibus ad nuntium adductis con-
uenit singulos ex denario duceno iuxta sue
artis facultatem: exponens illis aliquid decretis
sumptuose et magne turris dispositionem: quam
sibi etiam quadratam fortissimam sublimem inac-
cessibilemque construendam ordinauit. Fit ergo
festinus fabricandi apparatus: instruitur omnis huius
rei necessitas: acciuntur instrumenta: politores
sumunt opus: radiunt fundamenta: autem tempo-
rum edificium turrisque in altum tollitur: et ad im-
perium dyostorū decet extruitur. Quia turri
vero forma quadrangulatis quadratum respicit
orbem si undique fenestretur: dyostorus non
iussit ibi fieri plures geminas fenestras: ac
quilonem saluet et meridianam. Idcirco iudi-
cas orientalem et occidentalem: ne splendor orientis
solis delicate puelle matutinum fugaret
soporem: ne uel distedens calefaceret locum plus
moderato. Et ipsius regalibus ibidem neces-
sarius: dyostorus rex filiam suam formosam ve-
luti quedam thesaurum nobile et insignem meliis.
Hinc cum iam plenis nubilibus amens heri a rege

pre multorum nobilitate. potentia ac magno
tunc principum pre humili per nuncios solempnes
et litteras quietur i coniugere: quod pater nul
lo modo suaderet. Sibi id renuendo sic respo
dit. **H**eracle: nemini omnia sociabo spem
meam. matrem familias meam. filiam etiam vite
mee. solamenque oculorum meorum. **S**ed tandem
huius rei pro corruptus ad eterna aspirans. suo
tunc baronum consilio i format. ut et ipsa de
hinc diuicias ac dominacionibus seculi. ac ipse etiam
pater principum amicis magis fructur. tur
rim ascendit. quique filiam ad hoc exhortans.
pretendit ei regna diuicias. potentias et de
lectationes mundi admodum. pater sui sathane
super motum exelsi. motum magis dyaboli sug
gestiois. **Q**ue tunc finaliter a patre temptatur.
non voto uolendi. sed si ipsa uellet consentire
hinc uerbis pulsata. **Q**uid filia. est ne tibi uo
luntas nubedi. **A**gitur ei non modicas dete pos
tulacionibus nec michi hactenus ulla huius rei
constat sententia. sed si fors tibi ceciderit. p
ting assentabor. **A**c uirginem de qua barbara
prudensissima. paleam mundi flores et pote
cias abiudicans dixit. **A**bsit pater. non distre
pet a corde tuo cor meum fateor et quod mecum
habeam testificor. **N**ullus tam nobilis. nullus
tam pulcher. nullus tam diues fortis. nullus
que tam diues est. cuius amorem her mea reuocet
attencior. imo non si filius esset imperatoris qui mi
hi sponderet coronam regni. et dominacione
imperii. **A**ur pro et aliter propositum est michi.

Ad qd' ipse iat' arbitretis? Respondit cursum
filia. Recedat hinc preru' blandities. pollicia
tao multifaria: sordet oculis meis aureatu'
formatu' pulchra diuersitas. paosa mom
ha pedibz conulco. famulorumq' plura obse
qua respuo. satis ei pater i tua gra' habe
o. **V**otu' at' castitatis ia' voui: cuiq' non e'
digna ois rei ponderatio. Et hec dicente ea
pat' ruit i' aplexu' ei'q' diu ea deosulabz: eo
q' tale in ea repperisset nuptiaru' repudiu'
affectu' suo votu'. **N**ox igit' p' munu'
uitat' p'mittit ei pat' oia' que p' suo com
do ac deliciae de' tueri possint aptai ornatis
sime se costrui iussuru': et p'apue i' ea bal
neadi causa lauacru' ope nobilissimo artu'
textu'. Quibz tunc descendes recessit: et mag
natoru' nu'caos vacuos remittes. p'manebat
ubi opus ut filie assueuat fieri mtebat' qd'
signu' fedelis eet: q' p'cau' filia sua pepigis
set ne quonda' copula maritali' voluisset.
Interea d'nostorub rex. q' p'fidis p'cepto i'
p'iali auctoritate ibide' regeris vrgebatur
stare no' p'uales. designata magistris i'cep
ti laboris q'litate et q'itate ac commissis om
bz sue possibilitatis rebz consisus filie et fide
i' ei'q' istuta quoq' multitudie artificu' ut
op' adus p'ficetur. anumeras cuilibet ex
u'egro p'p'iam mercede' sua' e' p' ipatoris
q'busdam negociis i' regione' p'fecturus lo
gmqua'. Et conuocatis militibz suis p'caou
bz: mto consilio q'rit quali mo' via' arripiat.

79
Qui consilio pacto illuc pfecto ē faciens
ibidem tempore nō modicū. **Capl' septimū**

Absente p̄re ergo et morā faciente
mqrulosa famula dei barbata turri
descendit ut lustraret opis mirabili
tate. Que tū p̄ structūe loca deābularet pe
nes lauachzū suo p̄ solatio fabricatū ac mico
artificio decoratū: vidit illud solis et lune
stellarūq; sup̄celestū figuris igemose stulp
tū et depictū ut oēs itūetes āmiraretur
de tam p̄ciosō factō. Et meditāte ea de
origme motu et ifluētijs earū quarū figu
ras ibidē ituebat. Astitit ei āgelus dñi de
celo sapiēciā diuinā ei ifundēs tamq̄ i va
se p̄portionato. Verū q̄ nisi super hūile et
quietū requiescat spūs dñi. Declarauit ita
q; ei āgelus vniuersa orthodoxā cōternēciā
ut p̄us efficacitē ex p̄habitis origemib; le
gationib; fūeat edocta. Et sup̄ hęc oīa nar
rāte ei āgelo de itarnatiōe xpi et quomō
bōitate sua ḡtuita caractere sp̄calis p̄uile
gij ei ip̄fferat. cor ei; velo castitatis sig
nādo q̄tenq; nullū p̄ter ip̄m amatōrē admit
tat apparuit ei dñs illico i similitudinē pulcher
rim puā i quo magis q̄ exprime sufficit
delābat. Intēa notificas a āgelo diuersas
penas tormēta et mortē q̄b ip̄e dñs mere ḡ
tis p̄ ea et ceteris hoīb; sustinuit: p̄nūciāuit
eā multa supplicia noīe ip̄ius oportē pati
ut nō solū coronā virginū doctorūq; optine
at. verū eā et martirū possideat. **H**ec at

angelo dicere ipamq; adhortate. q̄tenq; ob
xpi sp̄si sui amore ad martiriū se dispo
nat. mutatq; ē puer q̄ totus pass̄ et s̄a
guinolētq;. **Quapp̄** messissa virgo bar
bara ī extasi p̄ doloē et cordis cōpūctioē
posita p̄mo tota amens ex cōpassioē s̄a
recolēda d̄m nr̄i passionē et mortē cū oī
am̄itudinē et deuotioē plāgebat. **Et sic**
mēto dicit ei ille āgelq; pat̄ eā triplici
aureola affirmauerūt coronādā. **S**pene
tua et pulchritudinē tua: itende p̄p̄e pro
cede et regna. **H**uc nepe purissime or
ginū gēme āgelus declaratioib; celitus
sic cōfirmate: necnō quigens sacris lega
tioib; p̄us ut p̄mittit imbute. s̄a et m̄
diuidua t̄mitas sup̄na in ea luce manāte
p̄ ceteris luculentius claruit ut nodū renata
baptismate cū ap̄lo valeat dicē qd̄ mirādū.
Pr̄ā cōuersatio in celis ē. **H**is etenim p̄
actis celica virgo barbara p̄rasiēs et cor
de voluēs apice lucas s̄c̄e et ī diuine t̄mi
tatis oēm hoīem venētē ī hūc mūdū illu
mari: cōsiderauit duas solūmō fenestras
ī turri sup̄pastates. **Cur** m̄gt̄ artifiab; du
as tantū fenestras instituit? **Sic** aut̄
pat̄ tuus cōstituit. **Qu**m illa ap̄t̄ michi
hūc pater edificat? **R**espōdet̄ ita. **S**ergo
ita est p̄mo q̄ ita ē: licet̄ vobis parere
iussiom̄ mee. ut et terciā noīe meo fixam
ab ouētē sup̄addatis h̄is: quas dilc̄is pat̄
ip̄auit ut fieret. **H**ec dicens. numerū s̄c̄e
trinitatis īplei volebat: quā toto corde ip̄a

80
tolebat. Illi autem dicitur obediencia sibi exhibere civitates. licet remordeat misericordiam timor dyoscori. Adicitur tamen tertia quam preceperat puella fenestra. Supra sic disponere quam ut perpetuo sit memoria. per eam autem baptisma lux ista celestis. beatissima barbara sancte trinitatis maiestatem agnouisset. Nec aliter procedere poterat quam diuina providebat. In quidem inde ut in processu narrationis patebit virgo sermissa ad martirem palam accipit. Postmodum barbara varis virtutum floribus insignita intrat lauachium supra enodatam. ubi in orientali plaga in columnis marmoribus que in molli terra dextro suo pollice vivificare crucis impressit signavit ut in eam metes intarentur usque ad presentem ibidem permanencia. Et descendens in absidem lauachii aqua nullam habere. prostravit se cum lacrimis et oravit dicens. Domine ihesu christe qui per famulum tuum moysen de petra in deserto aqua produxisti. aperis michi in loco isto fontem aque vive et benedic eam ut in nomine sancte et individue trinitatis hic possim baptizari. et a peccatis omnibus emundari. Et facta ibidem signa presentium pedibus eius dexteri in perpetuum non delenda. tanta illius aquarum confluentia emerfit. ut ad umbilicum illi pertingeret. Que quidem aqua mox ibi divisa est in quatuor partes ad modum crucis. et per quatuor rivulos velud ex paradiso terrestri flumina emanavit. Et per

amplius ē ac laude digniq ad modū xpī
in iordane tactu huius diuine creature aqua
sacficatur nā ibi influūt usq nūc grē salu
tis ac sanationes omni languorū ad laudē
alme xpī sponse barbare deuote iūtabq. **H**o
c lauachrum simulat pbatice pifane m
q palatq verbo dñi sanaty ē. **H**oc lauachrum
simulat aque viue: quā samaitana ad fon
tē a xpō petiuit. **H**oc lauachrum simulatur
natatoe syloe i q a natiuitate cecq lauās res
perit et vidit. **H**ic ē fons icorruptibilis fons
signaty fons ortorū: puteus aquarū viueti
ū q fluūt ipetu de lybano. **I**n eodē itaq la
uachro agna xpī barbarā eo disponēte qui
nosat que sua sūt. etiā cui nichil ipossibile
ē per gloriosū eiū pcursoe iohāne bap
tistam sacrosā baptismatis ē renata fonte:
que trina capitis submersioe xpō cōsepul
ta cōsurrexit ei a mortuis per inuacio
nē spūs. **N**ec istud videlicet q tā pēta
dei barbarā a baptista iohāne sit baptiza
ta generāe debet i audiciū cordibq scrupu
lū hesitacionē seu dubitacionē quoquo mō
net etiā offēsiue piās aures mouē hūc pas
sum pūctates. **Q**m i diuersis gestis legi
m q et scripturis aiās scās a carne solutās
varia mistela circa hoīes i terris obsequose
pegisse. **R**egm q ei aplorū pncipe petri
dudū scm i āneris corporeis sepatū: beate
virgin aghate aiā salutis mistelialit i car
cere adhibuisse et mamillā suā dilamata

pectori suo integraliter restituisse. **H**ic etiam le-
gimus beatum martinum, beatum nicholaum et be-
atum augustinum et plures alios de sanctis et
sanctis nonnullis viatoribus beneficia plurima
miserabiliter et obsequiose. ymo et quodam
modo miraculose rependisse. **Q**uae non mi-
rū si imitatrix omnium virtutum barbara per bea-
tissimum iohannem baptista sit baptizata, qui
scola est virtutum, magisterium vite, scitatis
forma, norma iusticie, virginitatis spe-
culum, pudicie titulus, castitatis exemplum,
penitencie via, patrum verna, fidei discipli-
na, cuius etiam norma et regulare vita ab
illa hora perfectissime est imitata. **Q**uobrem
non timeo tanta ac talis virgo per ipsum in
xpo est regenerata, fonteque sacro dignissi-
me baptizata. **E**x tunc igitur christissima
virgo barbara perfectissima eligens vitam locu-
tis ac melle siluestri contentabat, plurimum
imitando, de quo dominus noster christus attestavit
dicens. **I**nter natos mulierum non surrex-
it maior iohanne baptista. **E**rgo non est
aut fuit talis mulier super terram. **U**nde me-
rito sibi dicamus illud iudith tercio decimo
scriptum. **B**enedicta es a domino deo extemplo pre
omnibus mulieribus super terram, et benedictus dominus
qui direxit te, et nomen tuum ita magnificavit,
ut non recedat laus tua de ore hominum. **U**nde
supradde possumus hoc tercio ruth. **H**abebit omnis
populus te esse mulierem virtutis. **A**t vero felix
assisa virgo barbara turri leta ascendens:

videns simulachra et ydola p̄s auro et gē
nis circumornata p̄sib. suscepit sp̄m san̄
multipharie bene mobile. discretū mōta
mīapim/luculetū itactū benignū acutissi
mū beneficiū certū diligentissimū securū:
cūta sup̄m̄spiciētē. Vapor ē deficiēt m̄
tatis sic girauit et arriuent mētē eius:
eciā et affluētia glorie et sinceritatis dilā
sponsi sui fide catholica eandē repleuit:
ut ammirādo ei dicat eciā et cōgratulādo. **O**
mulier magna ē fides tua. **Beatissima** i
git̄ virgo barbara s̄i sp̄s illustratio ē sig
mē decorata: arduissima extat triumphā
trip̄ tenebrarū om̄i deiciens p̄tātē. **Nem**
pe turri ascendēs ituta ē ut supra dīnos
atur simulachra et ydola p̄s: queq; ex
puedo ī facies eorū dixit. **Iules** vā fiant
qui faciūt vos: et oēs qui cōfidūt ī vobis.
Et accedens ea cōfregit ac paup̄ib; frag
mētā erogauit: nā beatā se fieri cupiebat
iuxta illud p̄phetiā. **Beatus** qui intelligit su
p̄ egenū et paup̄erē. **Et iterū.** **Disper**
sit dedit paup̄eib;: iustitia ei; manet
ī sc̄lm̄ sc̄li. **Cumq;** ī arce turris eēt die noc
tuq; studebat ym̄p̄m̄s et cācās spiritalib;
cātās et psalles dño sic. **Bñdica** dñm̄ ī oī
tēpore: semp̄ laus ei; ī ore meo. **Beatitudi**
nes quoq; q̄s dñs ī ewāgelio oēs habere de
siderabat: sc̄licet paup̄ eē sp̄ū: ut diuici
as consequer̄ regnū celozū. **Et** ut pos
sudet terrā rep̄missiois: t̄tā videlicet viue

22
au. Seminare luctū cū habitātibz cedar
ut cōsolaret^r in requiē iherlm. **E**surge et
surre iusticiā i cœlis ut saturaret^r in cœ
lis. **M**isereri et filia m̄ie fieri ut ipā m̄iam
consequeret^r. **E**sse mūdo corde ut deū pos
set vide. **P**acificā fieri ut vocaret^r filia dei.
Persecutionē pati p̄t iusticiā ut suū quo
q̄ eet regnū celozū. **A**d ultimū maledicta
et oē malū p̄t deū audire p̄t deū ut b̄tā
eēt et copiosam mercedē habē meret^r in cœ
lis. **I**hs at̄ oibz dū in dno crescē volebat
volēdo crescebat. **I**uit itaqz de virtute i vir
tute: q̄rens etiā ut angelicos tangit^r vana
mo. at̄ sc̄is martiribz videt̄ deū deozū in
syon: quibz et nalu^r p̄missa ē aureola mar
tirij annulata dyademata. **Capl. iiii.**

D Retera regressqz lōgo tēpōe post p̄
bāssimē barbarē dyostozus rex mi
ratur p̄fā op̄is q̄litate: et memor
adhuc cōstitutionis quā posuerat i edifica
tioē turris. **Q**uis inq̄t cū duas tm̄ fenest
ras p̄reperi fieri etiā addē p̄sūpsit? **C**ui
vnḡ respōdit. **F**ilia tua d̄na mea id ab ar
chitectis ipetravit et quodāmd̄ extorsit.
Cōtinuo autē pat̄ filiā accersitā: post of
tulozū libamā diligēt̄ ita m̄terrogavit.
Tu ne filia terciā speculā fieri voluisti?
Ipā vero respōdit. **P**rimo et bene pater:
q̄ tres fenestre oēm hōiēm illumināt
due at̄ domū obfuscāt. **Q**uō inquit p̄r

habundantius illuſiant tres fenestre duabꝫ
spū scō repleta virgo beata respondit
Tres illuſiantes euidentius sūt p̄r et filius
et spūs scūs : nō tres dñi sed vng verus
deus plasmatōr om̄i i que ar de et hūc
adorare oportet. **E**rgo per verba affla
ta mirificā flāma caritatis q̄ foras mittit
timorē : ipterita virgo barbara sic p̄r
in super aggreditur dicens. Est "mysteriū"
pater qd̄dam i duabꝫ fenestris : sed ma
ius ē i tribꝫ ubi vario nulo carnalis con
stat conductio. **S**iquidē nō nisi de utroqꝫ
sexu nascitur hō : et ideo p̄r ad nos bo
nū ē duas fore fenestras ut a gelido ar
e v̄r a calido mulier designetur : i qua
ē oīs sanguis feruor. **I**n trinario vero
nūo si p̄r audias : qd̄ nōdū didiceris
latere videbis. Est eī pat̄ ut p̄monu ip̄a
diuinitas : q̄ cuncta creauit visibilia et iuisi
bilia i nro quodā et ineffabili mō i tribꝫ p
soms cōsistēs q̄ sūt p̄r et filius et spūs
scūs i diuisibilis i diuisibilis : ut quis p
se sit p̄r i eo q̄ p̄r ē. nūq̄ tamen sit si
ne filio sine spū scō i eo q̄ deus ē. **E**rgo
etia de filio et de spū scō : salua fide ē sen
ciendū. **S**icut i turri et fenestris : licet nul
lo mō similit̄ videatur eē. **T**urris em̄ i
eo q̄ turris ē cū sit vna simpliciater tres ha
bet fenestras triplaciter : quarū vnaqueqꝫ
fenestra ē tantūm et nō turris sed i tur
ri ē i q̄ defiat similitudo. **N**ā vnaqueqꝫ p

23

sona in sc̄a trinitate si pat̄ ē. quibus sit
sola per se pr̄. eadē t̄n pleng deus est.
Si filius ē quibus sit sola per se filius. verū
tamē pleng deus ē. Si sp̄s sc̄s ē quibus
sit sola per se sp̄s sc̄s. attamē pleng
deus ē salua m̄m̄rā isepabilitate. q̄ vng
verus et solus deus ē pr̄ et filius et sp̄s sc̄s.
Quarū psonarū vna p carnē assup̄sit
me iā t̄ quigū dixit. nā pr̄ deus filiū
deū sociauerat. michi p̄us eadē q̄ tu p̄gre
p̄fisteris. au meā desp̄odi virginitatem.
et iuolabile fidē. **Atq̄** at amore non
me sepabit ulla tribulacō. nō angustia.
nō p̄secutio. nō fames. nō nuditas. nō
gladius. nō piculū. sed si fors cōtigit
stolā corporeā t̄ngā ei iāuoē martirij
ut fiat bisq̄ purpurea. q̄ dignet̄ idū in
solio celestis t̄perij. **Hec** dicēte ea oblitū
sui pr̄ dirigit. et cades̄ t̄ terrā ut simi
lachrū exāme iacebat. **Qui** post aliqd̄
t̄p̄ois it̄ruallū in se reuersus verborū
q̄ filie recordatq̄. it̄llexit eā xp̄ianā ef
fectā ac xp̄m suū dicē sponsū. **Rox** igit̄
tur pr̄ furoē repletq̄ gladiū arripuit. ut
filiam tam sibi dulcā t̄st̄figet. **p̄** v̄o
nō mori p̄ xp̄o r̄nues. sed ḡit̄ori cōpa
aēs. orauit ad d̄m̄. **Et** m̄m̄ dei festina
demēcia st̄ā abs̄q̄ ē marmor. ea intus
suscipiens t̄ mōtēq̄ t̄st̄uehēs eiecit cauer
nosū. **In** illo at̄ monte erat duo pastores
oues pascētēs. qui hoc it̄uebāt. **Cūq̄** oibz

psrutatis triclinijs pat' eā nō iuēmissa:
urbis portā egreditur et mōte ascēdēns
pastores interrogat ab hys quo sese filia
recepisset sasatatur. **U**ng cōpassq' puelle
eig timens ppter furore p'ub: nō vidi pu
ellā inquit constāt nō meis occurrit oculis
nec i me ē sacra ubi sit. **A**lter vero cry
delus idignū iudicās p'ēm diu molestā
i quisiōne filie: tenē eā digito demōstra
uit. **Q**uō factū iustq' iudex nō sustulit
ipuntū: nā eig ulcione mutaq' ē pastor
ulco i statuā marmoris ouesq' eig facte
sūt locuste: q' sit i spectaculū ad paosū
virgib' pmanet sepulchrū diē adusq' p
sentē. **V**irgo itaq' obediēssimā cū p'ēm
audiret: nil remozata vltro sese ei obtu
lit. **Q**ui dū eā sponte sibi occurrētē appi
cēt: infertq' eig iibratū gladiū cōdidit
vagine: nec ipam occidere quis mō sed
corrigē teptauit. **I**gitur pat' filiā reper
tā ipie flagellauit et apphensa eig coma
de mōte attraxit et ad palaciū reduxit:
ubi tūc i arca ac tenebrosa cellula iclusit:
q' et cathemis clauq' eā munit: usq' m
crastinā alloquēdi morā plongauit. **P**er
hys cōtētq' sed mala malis accumulās: ne
quāq' via exeat custodes statuit. **I**pa vō
mibi āgelozū suffulta cōsocio: agone suū
dno cōmēdabat. dices cū psalmista. **A**dhe

Q **U**ng **S**it aīa mea post te
p' die crastino
conaret filiā ab mētē oē scā riuotāe

24
nec ullatenus posset: furiosusq; ad hunc p̄side
noie marianum et narrat sibi simitronem
de omnia contigisse filia videlicet ea esse auer
sam a cultura deorum ad cultura xp̄i sic ma
ens. Infelix fortuna natiuitate michi illic
eundi iposuit: ideoq; filia p̄didit. Longa
a membrorum passio: aut vix aut nunq; cur
tur. Si recens hic eet isama: fortassis amo
uetur. Sed affectatur hic et mo leme et mo
duriter tractetur: an forsitan duorum quous
mo consensiet. Vmat: hac amecia ego p̄e
m ceruice eig post diuersa penaru gene
ra ultio gladio reserabo. Hec itaq; dices
p̄sidi: adiuuauit eu p̄ deorum potentiam
ut atrociorib; ea tormetis dederet: et ap
p̄atorē acus ad ea micti p̄suasit. Que
cu talit se videt couicta: ita deu orae cepit.
Oñe dne cui suppetunt vires oia q̄cuq; vis
face: p̄ te trahor: p̄ te ad p̄toriu feror:
nunq; talib; astuti locis: vem mecu. Ita me
cu. Suggere vni aio submista arma po
teae tue. p̄fiastor ei ad bellu: no meum
sed tuu. Tu cuneis ipioru cogredior: o
portet iduar armatura tua: ut possim
stare. possim omce. ac possim tibi refer
re signa victorie. Est fragilior vico mul
er. sed tu viru de muliere facis: no perti
mesta barbata acies te comite sola multos
oppugnabo. Magnu erit spectaculu si vi
ceris: tuisq; magnu honor. et no modicu
forsan aiaru luctu. Statu vero ut barba
ta mundi lampas ducit: an p̄sidi p̄ tribu

nalifedente: corde et oculis i celū mētis
prior eū affatur. Quid metibi p̄ses ad eē
voluisti. **H**is ne fidē meā agnosce. **C**ry-
ana sum deū verū adoro: falsa simulachra
respuo. **C**ui p̄ses ait. **I**nebruiata es vene-
no fallacie: ideo frontosa prior q̄ interro-
gata fueris respondisti. **S**ed q̄s tibi hoc virus
infudit. **D**ecepta es filia: alit̄ sese v̄ritas
habet. q̄ ut arbitreris. **G**ratissima xp̄i sp̄o
sa barbara respondit. **N**o virus bibi: sed
veritatē cognoui. nec arbitror: sed credo
ita eē. **M**artianq̄ dixit. **R**edi puella: nō
mētū si te illudit hec sup̄stia. q̄ quosdā
senes eā occupauit. **F**orti aiō barbara re-
pondit. **R**edi: q̄ iā errauerā. utiq̄ ad cre-
atorē meū ab ydolozū pfidia: nec e sup̄sti-
tio i nobis: sed i vobis. q̄ lapidibz et metal-
lis capita ieliatis: nō attēdetes eē factūas
artificum. de re ynsibili p̄ductas. **M**ar-
tiansq̄ dixit. **M**iserēdū e asp̄ū tuo p̄ arte-
tis formosissimo et adolestēcie tue: ideoq̄
i primis sustinēda e grā p̄ris tui. cui te
restituē cupimz purgatā ab huiusmōi demē-
ne genē: sed si diuicius i hoc statu mētis
p̄durauis: i ultimis fortitud mētūa expi-
ar. **I**nuicēda virgo barbara respondit. **M**u-
chi. misere vis: tibi misere. **M**ichi penas
minas: tibi penas p̄meste. **N**e tempa-
lia tormēta mittet̄ in requiē eternam:
te tēpulis dignitas et huiusmōi p̄positio grā
dñs mūdi oibz et delicijs adornata. diri-
get ad penas p̄petuas. **T**ūc ira p̄motus

manans p̄ses suggerere dyoscoro p̄ce
pit eā nudā et v̄rgis cedi dices. Ver
ba verberibz recedūt. Gloriosissima autē
virgo barbara exultabat ī verberibz eo q̄
iā digna eēt p̄ noīe d̄m verbera pati cā
tans ita. Benedic̄s d̄ns q̄ nō amouit de
p̄caōne meā et m̄iam suā a me. Hūc
diē expectaui hūc diē q̄siui et tuem. Cū
q̄ acriter cesa eēt nec deficit et iussit eam
p̄ses iterū sibi cōspectibz suis. Quā h̄is
verbis aggressus ē. Num tibi cornea fibra
ē? Rōne lapidosū pectus nutris? Que
nec consilij salubribz accēstas? nec fla
gella phonestas. Respice natales tuos
et nuptijs maiorū miserē aut dee veste
aut te gemtor deuouit casta deserui. Nā
si aliter placuēit nisi te deozū sacrificiū e
cipiat et caribz tuis redūdabit desperisse
p̄ncipalia iussa p̄t̄ q̄suetudmē totius or
bis. Barbara respondit. Iusticie rigor flet
ti nō nouit et si forti vnt̄ pectore. Ego at
melius ceseo oīa mēbra mea tormētis ex
ponē et q̄ a semita iusticie declināe. Ni
chil ā tam iustū ē q̄ colē deū vnū et verū
qui dicit. Ego sū deus et nō est alius
p̄ter me. Et nichil etiā tā iustū ē q̄ ius
sis ī p̄alibz obediē ī hac p̄te ut demoni
a adorētur et de q̄bz dicit p̄pheta. Os ha
bēt et nō loquētur et oculos habēt et non
videbūt. Aures habēt et nō audiet et na
res habēt et nō odorabūt. Nang habent

et nō palpabūt pedes habet et nō abula
būt nō clamabūt ī gutture suo. **S**iles il
lis fiant qui faciūt eā et oēs qui confidūt
ī eis. **A**d qd martianus ait. **V**erbis vtrūq
pluribz q̄ sit sanis. **D**epone cōtenaoēs
et flectere moitū nris. adhuc eī saluari
potes q̄ semel ceadisse correxisse fuit.
Cui illa spū scō aīata et ī fide catholica
robōrata respōdit. **N**ō ē aliq̄ alia salus
q̄ ihūs xpūs totius mūdi saluator. q̄ me
saluā fecit. **N**ox igit̄ ut ap̄lo cōsoni ut
q̄ adolescētūe brachiū tribuntūā confu
taret ptātē p̄ses rugies et tabesces ut
seuus leo iussit eā expoliā et carnem
eī tenerrimā absq̄ misericordiē aliq̄ neruis
taurinis dilamare. ac aliamis textis atro
cissime defricāe. **O** dña crudelitas tyrān
talia īferēns ī corpe tenerrīo puellā sed
cōstācior mens virgīalis q̄ nō euellit̄
ab amore creatoris gaudēs p̄ dilcō suo spō
so heri p̄antur. **Q**ue cū diu illatas sustinu
isset plagas ita ut oē p̄ciosū suū corpus
p̄fundēt̄ sanguīe. insup et ceptanti
sale ī vulneibz recētibz cōperso mādāt
eā īpnissimq̄ p̄ses ī carcerem tetrimū tū
di et sup acutissīa testacū frāgmētā volu
tā p̄astinas ip̄ius itētū. si forte stabi
litate animi emolliret. uel plagis cor
palibz tā crudelit̄ fatigata. quoadiūsp̄ pec
tractaret qualit̄ per penas dētēris cam
mteimēt. **I**bat at̄ ip̄a gaudēs a cōsp̄ai

26
consilij & senaēs se p noie ihū cōtumeli
ab et terrores pati. Nepe nocte media
accūsul sit eā in carcere lux de celo: saluator
q̄ in quo oēm spem suā locauēat. ei appa
ruit dicens. Ne ei pēlā filia et spōsa bar
barā cōfide atq; cōfortāe: qm̄ copiosū ac
magnum gaudiū sit ī celo et ī terra super
tua passione. Ne ergo timeas dici tyrā
m̄ minas aut verberā: ego eī teā sum
et etiā te ab oib; plagis q̄ iferūt tibi
Statimq; plage ei; oēs sanate sūt ita ut nec
accūsul sola ī ea remanebat. Et dñs sup
eā signo crucis edito: ipā cernēte astēdit
ī celū. Gaudebat at̄ mimmū et exultabat
barbara virgo bñdicta īenarrabili gaudio
sup visitaciōe dñi et exhortaciōe: queq;
grās agēs dixit. Quia vidi dñm facie
ad faciē: et salua fca ē aīa mea.

L **U**cescete quippe die se **Lapl. x.**
quēti belua neq; p̄ses huānū faciēs
sanguinē p̄ tribunali sedēs iussit
sibi rursūm factatissimā p̄ntāi barbarā:
cui; oēs p̄iosi corpis ictus mira erāt sani
tate cōsolidari. mirantū ut pulchrior q̄ om̄
q̄ prius visa fuerat apparuit. Tūc vero p̄ses
hilari aīo sic vociferatur. **O** pietas odemē
na! nōdū bēuolētia deozū te destituit: qui
circa vitā quā adhuc tā grāti sūt ut a nobis
influcta hesternō tēpōe vulnēa: miserti
uiuētus tue sub nocte curaret. **C**erms ut

mutua sua preceat² si iusto delibetaret ex
anime non salute donaret. sed nimios do
lores inferret. Sed idcirco misericordie e
gerunt teat ut quiquide recordas. et supplex
ad deorum libamina reuertais. Tunc sponsa
xpi barbara respondit. Obstruatur labi
a loquendum iniqua. In tu qui scelerum suo
rum vices sub terro inferni baratro luit. Quis
enim frivole colis. siles sunt tibi sine motu
et intellectu. ipsi in terris non possunt aliquem
reddere saluum. sed si hoc prevaleret. magis
sibi succurreret. Vos increduli exhibetis
illis libamina. vos thura prebetis. et quibus huius
modi sacrificiis apud inferos magis penas
exaggetatis quam venia. Ego autem domino meo
ihesu christo qui me saluam a vulneribus meis fecit.
per thure oratione offero. quod victima animam me
am mactat. Insuper pro eius amore corpus
meum ad omnia supplicia parat. que nec vidis
ti nec agnoscas eo quod cor tuum induatum est a
dyabolo. Tunc marianam presens videns eam
costantioris quam pudie sepeata stantem. et ubera que
tionariis ipsam nudam suspensi in caule. quas
pedibus eius sursum versis. et acpagnibus
sacra eius perforari laterem undique dignissimum
corpus crudeliter lacerando. sanguine itaque
undante veluti rivus ex fonte. lapidatum
ardentem appositione. horribiliter plagas veni
iudicat. Que cum fieret et virgo fortissima
alacrior appareret. canens domino et pro gaudio
psallebat. et adiacentur ad eius laterem lamne
ferree ita descenderes ab igne. ut quod unguile tu

27
entaret lampades patit et lamie roqueret
O crudele genq homm talia hoi miseretum
sed stat diuino armata virgo nec vllotret
passioms molime semetipam talispe ar
amuuens. **A**ia mea epulauit in dno et
delabit sup salutai suo et i dno laudabitur
aia mea. **N**o sut codigne passiones huius te
pois ad futura gloria q reuelabit in nobis
Quam senset ptes et p furore cernetur
hesus sensibz deponi papiens facit ea cora
se i stipite verso capite pessunda et illud
malleis ferreis hinc inde cotudi donec flu
ore sanguis pauimenta madesceret. **Q**uo
passioms gene facta virgo laboras hanc
pre dirigit ad celos. **Q**ui habitas i celis i
clina aure tua ad prem mei rex meus et
deus meus. **R**euoluta sum i opprobrii ver
sa sum i ridialu. **T**u es causa tu occasio
apprehede dne arma et scutu et exurge in
adiutoriu michi dic aie mee salus tua e
go su. **Q**uo audito ptes debachat aio
quo pacto posset hac tollerantia supare
auctosius exquirat. **R**apto itaqz beluina fu
ria et reguli veneno repletq ad pbea cele
res carnicu manq comouit q gladius a
putaret obtusa sua ut morosa cesum ar
aore misereret dolore. **Q**u magna mul
tudo dulcedis dei in q natans alma vir
go tot dolores q ludu sufferes p immo
amoē dilā videbat dies cruciaty paua. **Pa**

cum hoc patetur virgo paucissima & conuer-
so in p̄sidem vultu orsa ē fieri. **O**stru-
cta bestia! o antropofuge. p̄ lupinis den-
tibz mamillas dilamas & nescis q̄ quo
magis carnes meas extrucas. eo etiam
michi palmas accumulās. **D**olor ēi vbe-
ri & patat michi refrigeriū. **C**ur secas i-
me femineū decus? **H**is me virū effices.
Fat quod facis gaudeo. placet ēi virū effi-
ci. ut virilit̄ om̄ia. **D**ecet q̄ nō sup̄-
ples sic eneruāi mamillas. ut expedia
ora brachia reddatur ad pugna. **H**or ita
q̄ dicto. suspexit i celū & oravit i celū
dices. **D**eus qui sedes sup̄ thronos et iu-
dicas equitate. esto michi i deū p̄tecto-
re et i locū refugij. ut saluā me facias. **S**ur-
rexit ēi i me iniquus mordet carnes
meas canina rabie. misit truces manus
ad vbera. et inpinguātur sanguine meo.
Tuus ē amor. tuā fidelitas. **V**ir ēē pacior
p̄ te auferantur michi poma pectoris mei.
sed credo q̄ redditurus es ea michi i illa
felicitate ubi nichil uoquā dū. nichil i hono-
re. nichil q̄ ē i p̄fectū. **Q**uius igit̄ pigra
sectione vberibz cū se nichil i ea p̄ficere i-
p̄ssimā p̄ces vidisset. voluit mor̄ deter-
mināe vitis mētū. sed mutato aū ad
dēs maliciā sup̄ iniquitate. pudiciā
xpi sponsā barbata adiudicat sic exma-
mitā vulneatā et extruciātā per omnē
pūiciā nudā arāduca. et plagis a mystris
inferentibz ubiq̄ iressat̄ flagellat̄. ut ab oī

24
pplō mspicetur. **U**bi vniq̄ tortor talis
Ubi dolor talis. **U**bi ve horror cōsimilis.
Hoc at̄ pius spōsus patit̄: ut glouosius
sponsa triumphans sublimiq̄ et coronetur.
Nec per hoc vniat̄: licet honestatis virtus
i p̄a v̄atur. **C**ū igit̄ hec crudelia fieret
iussa: virgo v̄cūdyssia tormēta p̄iupedes
pudiciac̄ gerit̄ aurā. sponsumq̄ eleuatis m
celū oculis ita exorat. **O**ne deus q̄ opeis
celū nubibq̄: sed et lilia agri flores q̄ mul
tiplicia vestis colore ut nō salomo i oī glo
ria sua sic cooperita valuet: esto p̄tector
meus et adiutor i hac hora et tege tegumē
to m̄e tue denudatū a talle tue corpus. ne
ab hīs malignis videat̄ hostibq̄: aut a
quocūq̄ hoīe. **E**t hec orate ea: deus cui tu
ta ē et sollicitudo suorū angelū suū misit
stolā e celo deferētē candidā q̄ virgine pu
diciā cōoperuit: ac sicut sponsa orna
tā viro suo decorauit. **I**nsup confortas et
cōsignas eā angelus ita sanitati restituit:
ut nec lesionis signū aliqd̄ i ea apparet̄.
Satellites quoq̄ ipam̄ ongetes: p̄ mimo sil
goe stole de sup̄nis sibi t̄m̄ misse y amēdo
exsecati sūt. **C**ūc̄ merito visa ē altēa nobi
lis iudith: capite olofernis absaso letāter a
gē: et victrix gaudiosa ab oībq̄ collaudat̄.

Qum̄ at̄ per quedā **capl' xi**
m eadē vrbe vicū qui thalassis vo
cabatur: regitaret̄ p̄sidiā ad
consp̄cū p̄sidis barbarū: et ipē eā cōsp̄icat̄

est sanā effectā rubicūda et fulgentē fa-
cie etiā et alacitē vestesq̄ ipsa nobilissē
iduat̄ et obstupuit exmanitq̄ sensibq̄ et
velut carneus lapis sedebat. **Que** viso
beatissia ferro durior barbara sic clamāe
cepit. **Cosimilis** p̄ tuō dyabolo et cōsu-
sus a dno ihū xpō: qd̄ cōturbatis de gra
per ipm̄ sponsū meū michi f̄t̄. **Con-**
fundant̄ oēs qui adorāt sculptalia: et qui
gloriātur in simulachris suis. **Marta**
nq̄ at̄ p̄ses exproctus a suis et in se re-
uersus tamq̄ leo rugiens: gloriofissimā
virginē in gladijs acutissimis multom-
bq̄ sursum eiec̄tis mic̄ et sic vndiq̄ per-
forā p̄cepit. **Et** tandē ea īsuperabile
muenēs ihuāno fremtu dno magac̄
diat: abalienatrix meā euaquat̄q̄ ē
sensuū. **Si** diucius vite reseruatā fuerit:
aliusmodi mēbris nr̄is īferet debilita-
te. **Cui** militais officialū turba: ac p̄lus
artūstans p̄ting aggrarue cepit dicens
Perde magnā maleficā: per me q̄ sine
poculis solo carmē sensq̄ aufert nouoge-
nē. **Cōtinuo** igit̄ p̄ses dictauit aduersus
eā iniquissimā sentēciā talit̄ m̄iens. **In**
patorā maiestas decauit: ut si quis deo
tū num̄bq̄ sacra thura pone recusaret
capitis subire sentēciā. **Sāp̄sima** at̄ virgo
barbara samp̄sone forāor̄ verūeciā iūc-
tissimā edictis īpialibq̄ contradiat nec
acquiescit: varijs ac oibq̄ tñ tormētōrū
machinamētis affruosissime se subicē pata.

Martiano naq; pside sic victo virgo m
 fide constanter immobilis stetit: ipm q; cu
 suis puupē deb refert per oia xpo sposo
 suo grās. **N**ec p hns sedat' ipm m gret
 dyostozus: sed fures deuictū ppter pside
 pmpy moze illozū q; letant' cū malefere
 rit affiut: vnde i fouea quā foderat de
 adit. **Q**uia dū gloriat' i malicia potēs
 iniquitate: ut a deo destruat' i fine. obli
 tusq; q; semē et caro sua est: oī feca atro
 cior filia ppua sceleratis arripuit mamby
 ad decollationis mōtē eā secū trahēs. **A**t
 quā vero gaudeb festinabat illuc mntat'
 saluatoris nrī: q; volūtarie p nobis volēs
 mou. anhozā loco appmquit passiois: sic
 et cōsimilit' pclarissima eig spōsa barbara
 ut pfectū victorie brauiū obtineat accele
 rat ad mōtē ubi pater eā licet vngemta
 suā voluit sanguinolēas sius decapitare
 māby: ppter quod i corde et ore decantabat
 mēns. **N**ōne deo subiecta ēit aīa mea:
 q; pmo ab ipō eī salutaē meū. **N**ā ipē de
 us meus et susceptor meq; me nō dereli
 quēs: quē credo honoro et diligo salutaīs
 meq; michi subuenēs. quē defideo aplet
 tor et laudo. p eoq; nec p malignozum
 tormēta uel eozū documēta: qm firmit'
 teneā fidei sacramēta nō mouebor. **A**plius
 Et vmpno dco cernēs finē laboīs vite huius
 utrouiq; glorie et ppetue felicitatis p mne:
 deuotissime ozōm se dedit dicens. **D**ne
 ihū xpe q; celos exedisti et terrā fundasti:

qui abyssos cōclusisti et mari terminū po-
suisti. qui p̄cepisti ymbus nubibus
pluere sup bonos et malos. et sup mare
ambulasti. et qui fremētes eius fluctus cedasti
et timētē ventū itrepasti. quibz p̄cipas
i ara crucis manū expandisti. ac multa
alia clemētissime deus op̄a mirabilē fecis-
ti. exaudi me famula tua in hac natiuitate
ultia. **O**ia nāqz obediūt iussioi tue. **O**ne
deus a iuuetute mea p̄tector meus fac
me nūc in bonis cōsummae agone me-
ū. et misericordit̄ michi cōcede analle
tue grām hanc. ut oēs qui in natiuitatibus
seu angustis suis mei meōrū agentēs
fideliter te inuocauerūt. largiflua tua
pietate cōsolētur. **E**t p̄cipue passiois
mee diē a nua deuotione ad laudem tuā
recolētēs. q̄tenqz morte nō p̄ueniātur i
p̄uisa. sed veā cōfessioe cōterātur. habita-
tū munimē p̄ceptiois sacrosā corpis et
sanguis tuus. ne ad diaboli illaqzati sacrali
tua gloria p̄uiētur. **O**ne ne memneis
p̄cā eorū in die iudicij. sed p̄cipare eis.
Has ā om̄ benignissime conditor. q̄ta-
ro sumqz. **E**t dicēte ea amē. scā ē repete
de celo vox d̄ni ad eā dicēs. **V**eī elcā me
a. veni sp̄osa mea. veī amica mea. formo-
sa. veni coronabeis aureola. quā tibi ab
et̄no p̄parauī i regno meo. **O**ia vero q̄
cūqz postulasti. data sūt tibi a me. **I**ns
auditis. letissime grās deo agens collim-
candidissimū p̄mo ac sc̄ssimū extēdit.
ut p̄ genitoris ip̄ssimū manū. caput eius

tam piosu aputaretur. **Q**uod et scim e. ut
 rei exitus appbat. **N**am rex p̄ eiꝝ dyostro
 rus gladium arripies iuxta sponsione
 qua fecerat cu furore decollavit ea: et qua
 genuit mudo semine suo misit ad celos ar
 mne suo. **S**icqz ano dñice incarnationis du
 cesimo sexagesimo septimo p̄d̄inovas
 decibus. imperate maximiano rome ac
 p̄sidente mariano ut p̄mittitur nychome
 die gloriofum martiriũ felassia virgo
 barbaram q̄ndea anozũ iuuecula cõsumma
 nit: aug fassia aia ab angelis exultantibus
 assumpta cu ingenti laude et gloria i celu
 delata e. **P**ostqz at sacro agone cõpleto
 p̄clarissima martyr barbara i dño victo
 riosissime obdormerat: rex ferocissimus
 filiada dyostozus de mote decollacois des
 cendebz p̄uipedebz qz q̄ geitua utremisset
 nõ euasit tantis celeis talione. **O**ns naqz
 diceb michi vmdcã et ego retribuã. ig
 ne de celo misit: quo dyostozus cõsumptus
 e. ita ut neqz ams de eo remasisse videtur.
Quia ams facty i arhamos defluxit: rap
 tus ferẽabz et fureabz autis i calidissimu
 aggerẽ gehẽnalis fauulle ubi aia p̄da du
 plia cõtelitur i eiu cõmoioe. **capl. x**

D **E**igit scim daret cambz ac poras
 margarita videlicet gloriofissimũ
 nre meate virgibz martiris qz bar
 bare corpus esta fieret volatilibz celi aut
 bestis terre: valenting p̄sbe idã p̄piane re

ligionis cultor. nō tamē beatusse virginem
cognitū. ut cognouit eā ppter fidē xpi ad
palmā puenisse martiri. mē diu sparato
mansoleo cū nox atrobis subiecta cerne
ret abijt abstulit attulit et virginē corpū
fragas odore martiri multis aromatibus
oditū cōposito capite digno ī vrbe eadē se
peluit honore. Qui quidē p̄sbe habitaculū
modicū ibidē edificauit. ī quo ad laudē et
gloriā dei omnipotentis mē redētibz meis et
Pabz eisdē sūssime virginis et martiris barba
te. crebro choruscāt p̄digia multa et miraci
la stupēda. Nā cecis vis reddit. lumē clau
dis ābulacō. mutis locutio. debilibz viriū res
titutio. megris cōsolatio. obsessis demonū ef
fugatio. aliarūqz egritudinū p̄fca sanatio.
m̄ die usqz hodiernū. Intuctes at m̄colea
uitatis illius licet pagam innumēabilia mi
racula sic ibidē cotidie īualestētia. capsulā
mirifice structure et solepms pulchritu
dis fabricatū. parauerūt. ope nobilissimo
auri lapidūqz p̄nosorū arte p̄pta. ut icon
taminatū corpus iclute virginis decēaus atqz
magis honozifice condiretur. Hīs itaqz
ritē pactis capsulā cū sūssimo corpe ī quo
dā eiusdē vrbis tēplo quorū cathemis aure
is cū gaudio et letitia suspēderūt. lapides
qz reuerēt. ī aruitu ardētēs adhibuerūt.
Disponētē sic dño. nā q̄tuor ewāgeliorū
nō solū p̄cepta ymo consilia adimpleuit
q̄tuorūqz eā virtutibz card malibz oīno de
corata fuit. Hec etiā cathene nō ī merito

37
auree exiterit: vetri q̄ aurū nobilissimū
ē metallū p̄ qd̄ caritatis virtū designatur
quā sacrosca virgo barbara nobilissimē pos
sedit. **S**uspensū quoq̄ eāt tate martiris cor
pus: q̄ a terrens ipa elongata ī eū virgo
pmāst. et huāna cū eēt angelice virit:
ut cū beato iob dicē poterat. **S**uspensū de
git aīa mea: id ē a terrens corporeis et
caduas. ac concupiscentis mūdicijs deliciao
mbg elongatione: ad diuīa veto piter et
celestia. voto msu et ope p̄rimacione.
Vn oībz oratoribz ac seruitoibz uel colōis
suis voce eāte dicit. **I**mitatores mei esto
te: sicut et ego xpi. **S**ūssima nēpe vir
go et martir barbara multis ut prius est
diuulgatū tribulacōibz agitata: de albauit
stola suā ī sanguīe agni. q̄ tollit p̄cā mūdici
quē mō sequitur p̄ paradisi amēitates virgū
libz inferta choreis ferēs coronā regni rosīs
et lilijb mēstinctā: caritāsq̄ caritū nouit ī ex
ultacōe et gaudio voce īfangabili. **A**pud
hūc agnū dignet̄ p̄ nobis intuenē: ut ma
culis oībz expiatos suo nos vellē velit iduē
et quos redemit sanguīe suo. nō smat uiri
subiacē alieno: ad laudē et gloria noīs sui
qui cū p̄re et spū scō uiuit et regit ī sc̄la se
culorū. **A**mē.

¶ *barbare. cap. p̄m*

Sequit̄ de trāslacōe b̄ssie virgīs et m̄ris xpi

Benedicty dñs deus isrl. qui sic digna
tur visitare p̄ph̄n suū xp̄iamitatis ca
ractē insignitū: ut equitate quadā

paret oēs faciat i sanguis p̄fusioe sua
teis palit' et aque. **N**ec p̄sonariū ē excep
tor sed habūdacia sue p̄ssie caritatis lar
gitor grāci. **I**s vōs suū ad libitū ire cernēs
mūdū p̄ abrupta viciōrū infidelitateq̄ sic
creste p̄maxie circa p̄tes egypti cogitauit
i infidelitate p̄seuerātes dele i niquitatibz
suis. **S**uscitāt itaq̄ qdā xpianozū mōtes
fidei catholice augmētū. et dñi nri ihū xpi
honorē desiderātes. q̄ oersus egyptū p̄fer
ti sūt. ut mibi et aliū de rebelles et incredulos
dnācōm dei sponseq̄ sue scē mris nre catho
lice ecclie subiugaret. **H**ec igitur cōgregati
o nobilis exercitū xpianozū p̄uictādo pa
triā illā ritū paganozū seruātes plures he
ticos et alios incredulos dñe p̄uictabat. m
tissime cōuertētes et p̄cētēs ad baptisma
suscipiedo. **E**t licet nō sine magno susu
ozūq̄ xpianozū gūamie tamē semp vic
toriosissime p̄fistebāt. **D**ñs eī exercitū
a quo ois p̄tas i celo et i terra noīat p̄ug
nauit p̄ eis. nec ē qui eis q̄at volūtati re
sistē. **D**ñs vniuersozū ip̄e ē sup̄bis resis
tes q̄ hūilibz grām et victoriā i p̄tū. nec
vult sc̄m dāci cābz aut poras margaritas.
quāmo deuotas sibi aiās assume. p̄petuo ut
regnet vna cū ip̄o. **E**ozū ecclie sc̄a corpora
i ecclie vult sublimā. nā i ip̄is sibi cō
placuit ab eterno. **I**n veteri testamēto hoc
p̄stignat. dicit eī ibi q̄ enoch placuit deo
et ad paradysū ē i creste tñslatū. **S**ugit enoch

32
ppter iusticia sua solu tantu deo placuit
q trāslacionē ad paradisu terrestrē cōsequet
q̄tomagis bñssima virgo barbara sponsa
et marit̄ xpi iusticie ~~ferocis~~ seueritate radi
ans excellētissime caritate ardens feruētissime
fortitudinē rutilas potissime p̄aetia p̄tē
aa hūilitate pūitate ac innocētia decoraba
tur p̄fissime: queq; om̄ib; pollebat virtu
tib; habūdātissime trāslacionis scē glorie et
exaltacionē fulcari debuit merito plane: ut
rei geste notat effūis. **H**onor ē virtuti
debetur tamq̄ p̄mū: dño attestate q̄. ut
Dati m̄ch̄ honore: dabo gloriā. **I**n p̄gres
su quidē tēpōis xp̄icola scā turma ad urbē
noīe solis seu nythomedia p̄uēit: ubi m̄co
le q̄ infinita ad bñssime barbate sepulchrū
p̄spererat miracula corpus ei; gloriōsissi
mū licet pagani i capsula ope nobilissimo
auri gēmarūq; circumornata ab eodē loco
ubi regeueāt reuerēt̄ trāstulerāt. et i quo
dā ei; dē urbis tēplo q̄tuor aureis cathe
dis suspēderāt: ut acerbissime sue passio
nis sacrosca scripta lucidius demōstrant.
Qua quidē v̄co urbe xp̄icole obsederūt
p̄libati: sed et nō sine magno suozū dāp
no obtinuerūt et violātes eā oēs irēdulos
deoz odibiles absq; m̄missioē aliq̄ i occisi
one gladij t̄didērūt: semp̄ t̄n̄ cōuertētes
et p̄tētes i augmētū catholicę fidei p̄eas
sumedo. **H**oc at̄ p̄culdubio totū factū ē ut

ab idigne possidētibz tā nobilis thesaurus
corpꝝ videlicet beatissime barbare auferre
tur: et ad dei ordinacone i scām mīram
mīam eccliam catholica sublimaret. **N**ul
la ē cōuenientia dei ad belial: nec ead spū
assimꝝ ydolorū locus tāi scātati cōuenit:
quē tanto zelo dū i hūānis ageret glorio
sissima virgo et martir barbāta p̄seuit
p̄mo et regis ydola dyostorū p̄is sui p̄p̄n
fregit: dispersitq; frāgmēta et dedit pau
p̄ibz: agnoscēs i dño deo solo fore gaudēdū
et elemosina regnū celeste p̄merendū.

A Omnia nepe illig **caplm. ij.**
qui i scā p̄ nobis cruce trūphauit:
captiuata ciuitate p̄habita victores
tam vulnerati q̄ scām per vicōs plateas
domosq; discurrūt: ut mors ē bellatorū:
mīhantes ad lucrū. Tandē templū irācūt
nō orādi causa: sed thesaurū sperātes iue
nīre. **N**am res: deū nō querūt: p̄p̄atorē
tū iuenerūt. **B**eatissima virgīnem et mar
tirē barbāre nec nouerūt: uel audierūt: nichil
omnig tū aduītricē eā habuerūt. **Q**uocūq;
nāq; xpianorū vulnerati aut lesi iuauerūt:
plene scām facti sūt i iustā. **A** dño factū
ē istud: et ē mirabile i oculis eorū et n̄ris.
Pro cuiꝝ gloria magis sollert' existierūt: ut
tāi beneficiꝝ causā p̄pendē possent et iuen
te. **N**atiua quippe hoīes scire desiderāt. **N**ō
ne audiuimꝝ dñm loquetē ore serui sui mo
ysi de egyptiis: **F**oris vastabit eos gladius
et mēg pauor: et multa alia mala q̄ enūmēt.

13
Hinc vobis subdit. Sed propter uiam mimitorum dis-
tuli ne supbia inflati diceret. Namq[ue] n[on] ex-
celsa: et non d[omi]n[us] fecit hec o[mn]ia. Si ergo mi-
mias paratur ne infideles supbiat. d[omi]n[us]q[ue] i-
m[en]sibus suis p[er]pendat. et in hoc gloriatur.
p[ro]tomagis ut dila sibi sp[er]sa barbara tr[an]sfer-
retur gloriosius et incredulos percussit et xpi
colas sanauit. Item e[st]u[m] corp[or]is ip[s]i[us] uetula-
do. C[on]traphatores demq[ue] hui[us] uirtutis et gr[ati]e
gausi: et p[ro] gaudio sup[er] insolita auarione
suspecti nescientes plane dei uirtute: ad ulte-
rius templu[m] lustradu[m] se dederu[n]t pulsado p[er]
seuerates. Et ecce votu[m] dei gr[ati]a obtinueru[n]t.
Quo[m]o[d]o t[ame]n t[ame]n ac gloriosissimu[m] famule
dei corp[or]is quor[um] cathemis aureis suspectu[m] in
p[re]data capsula forma et mo[do] p[ro]batu[m] iuene-
ru[n]t. lapadib[us] reueret[ur] arca[rum]q[ue] ard[en]tibus:
ut t[ame]n decauit uirginitatis et martiry b[eat]itudi-
ne q[ue] in bea[n]g[ist]ia barbara singula[n]t[ur] rutila-
ueat. Ipa[m] em[en] nec segnis. nec uacua. ut fa-
tue a celesti introitu repulsa. sed sole clari-
or[um] effulgens obuia d[omi]no pressit p[ro]parata. et
cu[m] eo ad regales inuouit nuptias regis filia.
Nec solu[m]. Agnit[ur] nepe ut foris p[ro]a[er]cia ar-
mata. T[ame]n uestitu deaurato caritate. arca data
uarietate o[mn]i uirtutu[m]. catholiceq[ue] fidei o[mn]i-
articulo[rum]. Oblita e[st] itaq[ue] domu[m] tepaliu[m] ho-
noru[m] diuiciaru[m] et p[ro]tatu[m]: postremo etiam
et p[ro] amo[re] sponsi sui xpi cu[m] alijs et regis pa-
tris sui p[ro]m[iss]i et n[ati]s unde et sup[er] terram sic
meruit honorari. Disis at[er] tantis miraculis
ac sole p[ro]mitatib[us] ibide[m] i[n] teplo circa capsula

illam factis & senē quēdā respiciūt genitile
"sacerdotē iuxta capsulā sedentē. quī pter
ritū aspū venēant vniē desperāuit. et
statū mortuū. **B**ed ī que iuētes facti
sūt māsuētī: et benigne alloquētes ipm
mērogauerūt qd nā ibi acutaret. et que
causā tāte solēpnitatis magnificēae ac
pāositatis circa capsulā illā agebatur.
Qui respōdēs dixit q ī capsulā eadē recō
ditū erat glōuosissimū corpus excellētis
sīe virgīs ac martiris barbarē: quā regā
li p̄sapia astruxit orūdā. **I**nsup oīa ei
gesta mēto p̄dicāda recitauit. et q ad
ulamū a rege dyoscoro gēitōe suo p̄p̄uo
decollata. sp̄m sp̄sō sīlo tradidit xpo quē
p̄ suis deuōtis exorauit seruitōibz: affir
mas eā post durissimā ei q̄ passionē p̄
sa opitulāte innumerabilia miracula fā
fuisse in vrbe eadē. et ob hoc tāte solēp
nitates ac honores et reuerēcie exhibiō
nes eadē corpoi ad capsulā illā facte sūt
et acte. **Q**uē cū audisset deuota amir
tōe repleti exultātes ut greges ad aurē
dā viā vulneatos suos mētedo mētis
et p̄abz p̄spicue virgīs et martiris bar
bare recepisse sanitāte: om̄ xpianozū cor
pora ibidē in bello occisa attulerūt qd tē
plū. **M**ira dei potētia mirabilior clemē
tia sed mirabilissimū quō dñs sacrosce sue
sp̄ose nomē ut hereditatē et manēt ieter
nū opatus ē: aliq̄ mētis et p̄abz oīa xp̄i
anozū corpa a morte suscitauit. **T**ūc oēs

34
iocunditate p̄mima ac deuocōe vnā
inter se ī terrā p̄stātes. p̄m lacrimas ef
fuderūt: et deū cūctipotentē ī sc̄ssima
sua sp̄sa barbā laudātes benedixerūt.
Et uere beata gens auḡ ē dñs deus auḡ
populq̄ quē elegit dñs ī hēditate sibi. In
honore dñi nr̄i ih̄u xp̄i. q̄ ī oībz cūctabe
ne opatur laudēq̄ et memoriā exime sp̄o
se sue barbāre corp̄ eiusdē p̄clarissimū
hūilit̄ ai oī alacritate sup̄serūt: deuot̄
sua sollicitudīe agūtates. quō illud ad em
nētissimū ut decet locū h̄s portaretur.
Qui ob hoc obliu victoriā. solū de thesau
ro spiritali ḡtulabatur. mūcto: quē uide
licet tam beate et iquerulose uirḡis cor
pus romā usq̄ deuot̄issime deduxerūt.
ubi ī loco qui dicit̄ amterū calixti quo
plurimorū sc̄orū corpa req̄sūt decēt
cū gaudio et honore exhibito collocatū fuit.

P *capl. iij.*
Ostea v̄e cōditor
om̄ deq̄ tēporū tēpora dans tam
q̄ abyss̄ abyssū iuocās hōitans
ad nr̄am īstructionē suorūq̄ sc̄am recōmē
dationē elcōrū. sicut sc̄e et ī diuī due trīn
tatis illustriss̄a uirgo et marter barbā
m̄s̄gnē p̄ cet̄is erat cognasōe decorata.
ita t̄ribz viabz ip̄am de loco ad loū voluit
t̄n̄flatū. A loco salicet prime q̄etis p̄mor̄
dēnde ī sc̄am ut p̄notatū ē vr̄bē roma
nā. Deuo itaq̄ tercio sequitur q̄ karolq̄
ille q̄ karolq̄ magnū dicit̄: romanorū
mp̄ator francozūq̄ rex existēs. deuotā val

de habuit sorore nomine angilbergam: quae apud
italiam in ciuitate dea placencia monachorum
ordis sancti benedicti fundauit monasterium:
quod vulgari monasterium beati sexti est nuncupatum.
Cum autem karolus imperator nobilissimus roma accessisset
beatorum apostolorum petri et pauli visita-
re limina: humiliter et deuote supplicauit domino
pape tunc existenti honore videlicet primo:
ut sibi donae venerandae alme virginis et
martyris christi barbare corpus dignaretur. Sum-
mus vero pontifex imperatoris factis deuotionibus
humilibusque precibus inclinat: una cum cardinalibus
totoque clero sacrosanctae ciuitatis professionaliter
plebe subsequente ad beati calixti preerat amitteri
in super enodatum. Et factis cum omnium sollempnitatis
deuotione orationibus dominus papa corpus beatissime
barbare humiliter eleuauit. Imperatorque donauit.
sed precorsu eius caput imperium huius rei testimo-
nium per thesauro sibi dignissimo retinuit.
Quod autem non solum ob hoc factum est: ut a capite vi-
cario christi tam nobile caput seruetur: sed quod
etiam in ista urbe romana gregarius mundi est ca-
put honorifice sublimaretur. Illustrissimus itaque
imperator karolus spirituali gaudio est non modico
perfructus: tanti ac talis clero digne sententiae se mu-
nere ditatum. Qui cum gratias actiones deo esset
perpetuus sibi necessarias ad tam precorsu corpus
lorandum: cum omnimoda reuerentia et honore illud
placencia secum deduxit: et in beati sexti monasterio
telo quod soror eius prelibata fundauit officiosissime
anno ab incarnatione domini octingentesimo
nonagesimo quinto secundo idus februarii de-
posuit. Notata siquidem illa die per sancta trinitate

35
aone venerāde virgīs et martiris xpi be
atissime barbare. Tūc ad modū regnie hes
ter placētūb noua lux orni vīa ē. honor
gaudiū et trypudiū. sed potissime cōuetū
monachorū beati sīxi. qui recte nūc detā
glouosa virgīe dice p̄t illud sapiēcie. Ve
nerūt michi oīa bona p̄tē ai illa. Hec at
m quodā dñi impatoris karoli magni qui
nūc scūs karolū dicit. cōtinēt. p̄uilegio.

Termin elapso tēpore multo
cōtrauersie ac rumores i auitate placentina
sortite sūt. q̄busdā suspiciose m̄ se dicētibz
corpus egregie virgīs et martiris barbare
p̄abz aut mūnēbz inde eē delatū. Hoc et
ū oī istituēte scrutatōe cordiū. q̄ dubitatio
nes de tā p̄iosū corpōis possessiōe ut i ferus
inubulose patebit. ex fidelit̄ mētibz digna
tū ē remouē. In pluriabz nāqz loab nōn mul
li se affirmāt sacū illud corpus habē forte
scā aristotile partē q̄ toto accipiētēs. Cō
similit̄ fit de eiusdem virgīs glouoso ca
pite. Que q̄dē v̄o tā capitis q̄ corpus re
lique que de tā scā et imaculata virgīe ha
bētū. quibz p̄ue sūt aut m̄ime p̄tatis at
tamē maxime sūt dignitatis reuerēcie ea
ā et p̄iositatis. Expter loca cūcta eis reli
quis decorata uel sacro eiusdē noīe deo di
cata. v̄muerſi xpi fideles hūili deuotiōe p̄
regz confidēti adeant venerādo. Placēti
m̄s igitur adhuc sic iunctē q̄stionātibz. dñs
abbas et cōuetus mōstern sepedā ai mariā
deuotiōe q̄ deuit et reuerēcia locū i quo tūc

virginis martirisq; corpus erat reconditū
 q̄ plurib; fidedignis ibidē p̄sonis exiſte
 tib; aperuerūt: in quo illud āno a natui
 tate dñi millesimo tricētesimo septuagē
 simo ī plūbate t̄nſlacōis p̄fecto iūene
 rūt. *¶* Nec t̄meito ipud in eiq; t̄nſlacōis
 contigit p̄fecto. sed ut qua per h̄ac nobi
 lissimū corpōis iūenōne t̄nſlacō aus dē
 venerāda magis lōge lateq; diuulgaretur:
 et nō solū tali corpōis foret t̄nſlacō. ſmo
 etiā eet iūenō. *¶* Illo nepe die sopite sūt
 questiones placētiorū de hac materia in
 ter se altricatū. *¶* facti ē cor vnū sūt et aīa
 vnā: volētes denuo meātib; excellētissime
 virginis et martiris barbare ioāde tamq̄
 fr̄es habitāe in vnū. *¶* Hanc vero ac p̄culdu
 bio hoc ē illiq; venerābilissime virginis et marti
 ris xp̄i barbare corpū q; post multa seu eā
 tormētōrū genēa a rege dyostoro ferocissimo
 p̄re suo caputū sui expectas apūtatōne
 sponſū suū dñm n̄m ih̄m xp̄m p̄ suis de
 uotis exorauit venerātoib; put vite ac pas
 sionis sue luceclarus salutarē designat p̄
 comā: ne eos s̄meret egredi de ergastulo
 vite p̄ntis donec confessi et cōtriti p̄cepō
 ne corpū et sanguis eius de sui sponſi fir
 maretur. *¶* Qd̄ nobis ip̄e largiri dignetur:
 qui per infimta viuit et regnat deus s̄c̄la
 seculorū Amen. *¶* Sequit̄ ex inuābilib;
 q̄dā mactā de b̄tissia v̄ḡie et m̄re ā barbā. cap. v.

Domine cupies laudes excellētissime
 virginis et martiris barbare sponſe

xpi beatissime: meū occurrit illud psalmiste
Et bonus est deus: hinc qui recto fuit corde.
 Hinc respicit vniuersalit sine quāq̄ excep
 tioe: quidq̄d peccent nichil hesitates se eis
 daturū. **Hac** t̄p̄e roborata prudētissima
 virgo p̄libata agom̄is trophēo p̄m̄quāter
 quo per mortē vitā ē adeptā p̄ se venerā
 tibz p̄ces fudit: ne fraudaretur sacramēta
 li viatico sed ut etiā eterno fruāt̄ faciali ga
 dio. **Et** pius dñs imemor p̄missi sed ut
 fidelis s̄posus actu laudauit eā dices p̄ salo
 monē. **D**ate ei de fr̄u manuū suarū: et lau
 det eā ī portis opa ei9.
Miles ā qdā beatissimā virgine et marti
 re barbarā sumā tū deuotione et dilatione
 coluit. attendēs illud dauitici. laudate do
 minū ī s̄c̄is ei9. **A**d auḡ laudē vigiliam
 sacratissime sue passionis ieiunauit. diem p̄
 clarā sabbatizando: p̄ eo nō frustraretur
 mercede. **B**onū at̄ nūq̄ manet irremu
 neatū: deo p̄s̄us exhibetur. data s̄c̄is suis
 reuerētia. **P**roperante igit̄ milite ut immi
 cos quos plures habebat potētes p̄sequē
 tur: ab ipsis captiuatq̄ capitis detractione
 pelimitur. **C**ui9 amore p̄fusq̄ equus ī quo
 sederat: domū suā usq̄ puenit. **S**up quo
 familia ei9 obstupescit. sacerdote adht̄
 cōsuleddi grā. **I**lico pat̄ versq̄ locū ubi mi
 litis corp9 iacebat exanimē quo acius pote
 rat p̄perarūt: sacerdote sc̄n̄i deferēte mui
 mie cōmūionis eucharistie sacre. **C**ū at̄ ad
 locū puenisset: caput diuisū a corpe rep̄uit.

Accedete vobis pius sacerdoti caput sic allo-
quitur profatum. O dei famule domini et saluatoris
mei baulo. accede huc ne pigriteris: propter
vtriusque hominis poterit teape sospitate. **P**ro-
biter itaque et itaque accedebat fantasma ecclesie et
pius verebatur accedere. Tunc itaque caput
diuino nutu et bene barbae amulo. loqui ad-
didit inquit. Accede huc et iunge me cor-
pori meo: et mecum domine mee beatissime bar-
bare in eo qui est omnium salus sanabor. Quo pro-
ces complete miles surrexit: nullaque in eo
vulnerum cicatrix remansit. Quinque veldica
locutio narrauit. quo christi sponsa sanctissima
barbara eius vigilia ieiunando. et die prelati
solemnizatio habuisset deuotissima in veneratio-
ne. et ob id ipsum defendeat. ne vera confessio
ne facta fraudaret sacramentali viatico: sed et
ut post mortem etno fruatur gaudio. **I**ms dic-
tis miles confessio presbitero. domina corporis sa-
cra suscepit comunione: et sic guerra paci-
ficata mentis illustrissime virginis et martiris
barbare requieuit in domino.

Delectissimus homo quidam in malicia sua
duces gloria poterit iniquitate exor-
tens quasi semper cogitauit nequitiam:
ut nouacula agita dolose egit. Ideoque des-
tructus fuit in fine et delectus de terra viue-
at: nisi misericordia aderet illi qui pro peccatis digni-
natus est mori. Eius namque instinctu seruicio
sponse sue beate barbare se misericorditer
ut qui ductus consuetudine cotidie aliquid deuo-
tionis pro suo modulo a se ipso pendet: non tamen a
malicia destituit. **A**ccidit vobis ut eius nequam

111
iusticie innotesceret. **S**te civitatis colomesis:
a qua captivatus dum suas faceret nequias
morti adiudicatur traditurque iugulatoz
ut moris erat illi parte pone de viuis sup
tota. **I**lle in sup eius custodia m d i a t u r
usqz dum tempore completo quo fregerat spi
na dorsi cum abns turpissima morte vita
fimeret. **I**pse vero iudicatu adimplens: die
illa nocte qz sequere eu custodiuit. **S**ed deus
cui ppau est miseri semp et parte meitis
pclarissime sue sponse barbare. no angelu
no archangelu aut quecuqz sup celestiu
ordnu qm nmo ppria dignissima mrem
legavit: no sine pfata sua sposa barbara.
Que etia mat maru et totius cosolaois:
patore no abhorrens blande lenitqz alloq
tur dices. **C**onfide na p ipenso seruiuo caris
sime adolefcentule me barbare no potes p
ueniri morte. donec digne confessus fueris
et multo viatico corpis et sanguis filij mei:
attame multa es pessus pib qz hoc cose
quais. **N**o ergo dubites sed confortetor tuu
et sustine: fiducia habes i me et sponsa filij
mei barbara michi dilca. **I**his allecto ver
bis et tantaru pnaa confortato resipit vi
tes ad modu illig qui diat. **I**n dno speras
non ifirmabor. **I**ndubitae ves teneo hoc
pmissu fore dne mee sissime barbare: et
in me et i oibz suis oratoibz expleturu. **R**e
uolens at die iugulator ipm foraoze cernes
et hylare fremuit in serpo et metē agit ppri
a. **I**nuidy nāqz bono alieno deibz stridet:
nec reueretur duplici contraoē ferre pri
mu. **N**epe dolet diuaoze soluto vita paaē

tis & simulq; progata custodia. Et spū neg
cū saul agitatū lancea trāuerberat dictū
pemitere nouēdē ei vulnē infligendo.
Quo cruciatu Iesus miserabile emittit cla
more & ad quē confugiūt plures equites &
pedestres grā liberandi & existimātes ne forte
quis ibi vita aut reb; spoliaret. **A**mbi ve
ro circa aurora cū puenisset dixerūt. **H**ic
si aliquis ē i noīe dñi loquat. **I**ugulatoe
at effugiete & iudicat; ille qui erat super
rota locut; ē. **E**go huc sedi super rotam
iā sūt quatuor dies elapsi & meitas tamē
beatissime barbare mori nequeo quoaduf
q; cōfess; eucharistia supra actu cōfortat; **f**
fuerō. **E**t hoc idem inquit abūssima vir
gine maria mīe dñi & ei; alma sponsa
barbara oreteng accepi. **N**arrauit eam
de ferocitate iugulatois & et plagis que in
fluxerat. **Q**uib; auditis pperere tendūt colo
mā & q̄ audierāt et viderant voce p̄ona
et fama publica enodādo. **P**opul; hñs
attomit; derus vero spiritali gaudio reple
t; deū collaudātes sup iudiciā iusticie sue
p̄cessionalit; ad locū usq; deuenerūt & an
nuete iusticia p̄tente cū rota colomā detu
lerūt. **Q**uo de rota amoto ab ei; p̄ceperūt
ore quāe & quō ada gemitare p̄ssima cō
fortatus eēt et beatā barbara & ac p̄secua
o eadē ut p̄mittitur ip̄enso mori nequiret.
msi confess; sanosq; mūtus corpis et
sanguis xpi sacramēto sicut nec eandē mar
trem venerātes valet. **P**ostmodū vero
confess; sacm dñi corp; deuotissime suscepit.

32
scamq; deo augm tradidit. **H**uic at nota
bilis sepulcra in eandē scām ciuitatē manet.
ad honore dei aug mie nō ē fims: et laudē
sue sponse beate barbare pmononēq; sibi
deuote et cōstantē famulancā oratorū us
q; in hodiernū diem.

In mōsterio quidē dicto parreke dnōzū in
brabācia iuxta louamū p mōstratēsis ordi
nis erat quidā monachus deo dicatē virgi
nis et martiris barbare seruiāo peculiari
ter et mētē deditus: qui equitās in aquā
sibi ignotā vna cū equo intravit ming a
gens caute. forte hoc deo puidētē: ut exim
e martiris mēta deluadaret beatissime
barbare. Quo fundū potētē et demergētē:
pulcherrima affiuit domnicella monachū
cū equo educēs ad pastina. Qui cū in secu
tū et tutū positus eet: cū oī timore et hono
re que nā foret domnicella requisuit. Cui
illa blande et pie arridens ait. Ego sum
dnī nrī ihū xpi famula barbara: tu michi
multo aens grata obtulisti obsequia et ideo
perire nō potēs deo hoc grā sua mstituētē qdū
michī deuotē p̄sūtēs. **E**gypt̄ deuotior deuuo
excellētissime virginē et martiri barbare ex
tant: ut post modū abbas ī mōsterio eodē
facty ipām speciali deuotioē coluit et ad eā
deuote colēdā alios p posse m̄stigauit: se
per memorie miraculū hoc reducendo.

Quidā legem dei
ignozās catholicā q; etiām: insup
et retribucionē eternā: genē gygas
ritu gentilis maxmā deuotioē ad xpi famu

lam habuit hūssimā barbarā et p posse ei
honore exhibē decreuit. **O**ī vero die anni
uersarij virgibꝫ p̄libate per magnas elemo
sinas i eis honore largiebatur. nā illū diē
scilicet passionis eius papuū ac venerabile
ex relatu aliquorū reputabat. Illo potius
pietate et leticia p̄ ceteris insudauit: oībus
diebꝫ vite sue. **Gygas** ē iste nō ille qui a
sūmo celo egressꝫ eius: tamen mētas beatissi
me barbare ad celū tendūt gressꝫ eius. **A**due
mēte igit i mo que deus posuit nec ē qui
tūssgrediatur. **Gygas** a quoda captiuatur i
bello et sentētia capitali plectitur. māda
turqꝫ caput sepulture: datus obliuioi tamqꝫ
mortuus. **M**irada cū deuotione pmissorū
dei infallibilitas: nō minꝫ posse rpi barba
re vitā et dilāoms integritas. **P**ost serā
sepulture: caput magnū et pulcherrimū
cooptū coma decēssima recens ac si illo die
fuisset abscisū iuenerūt. **Q**uippe mirātes
obstupefā sūt: et ad eū illig dꝫocis ep̄m
rem gesta v̄ntado. **I**s vero hoc sine mag
no misterio eē nō posse aiaduertens diu
nū accurret ad auxiliū: qui et ieiunū suis
et orōnes iudicauit. **Q**uibꝫ pagantibꝫ: pro
cessionalitꝫ cū omī deuotione qua deuit et
timore accessit ad spectaculū. **E**t iūcto capi
te aduūdo illud i noīe sc̄e et idiuuētri
mitatis respondē sibi p̄cepit cuiꝫ eēt caput:
quo tempore ibi fuisset. quana virtute tā
recens p̄masisset. **I**n m̄stā caput respo
dit dices. **E**rgo pagam cuiꝫ dā sū caput et
gygas: et hic p̄seruata aīorū curricula

39
iacui prestolas dñi dei volutate. pfectoꝝ
nouatis me fuisse dapnatu: sed pferuatꝝ
sum pabꝝ bte et gloriose virginis ac mar
tris barbare iuxta eiꝝ petiõne neqꝝ mor
te gustare valeo: quoadusqꝝ baptismani sa
ari ppreperõ sacramenta et penitentiã. Tunc õi
bꝝ benedicentibꝝ deũ et gloriofiantibꝝ bñssimã
eiꝝ sponsa barbarã: epus ipm̃ baptizauit.
Quo pcepto confessꝝ est et penituit: nulli
qꝝ dubitũ qñ etiã sacramentũ eucharistie spũ
aliu obtinuit cuiꝝ aia cunctis astantibꝝ paradisu
ascendit. Illo vero caput admodũ alioꝝ
sepulchro arduũ masit. Hinc laus diuine
bonitati: et bñssime barbare gloria et serui
tiu ab õibꝝ i eternũ.

T Vigilia nepe natalis dñi et saluatoris nũ
xpi quidã mercatores et lanefia dei pcep
tu nõ reuerentes quo dicit sabbata sũtifices:
i portu sã botulphi i aqũa cupiditate et a
uauia exsecati ad p̃pria mtebantur remeare.
Immores veõ tate ac talis solẽpmitatis:
mtraute nauigiu. Quibꝝ nauigantibꝝ: ille
cui veni et mare subsit et obediunt spm̃ pro
celle exatit ut demergat operarios iniqui
tatis: deuotos pelõ sue sponse barbare bte
supaltas. Nã cũ mediũ sileciu teneret oia
et nor in suo cursu mediũ iter paget repe
ting vento itonuit comotũqꝝ e mare ita ut
õis spes euadedi submersionẽ effugeret.
Pluribꝝ at̃ desperantibꝝ atqꝝ mergentibꝝ va
se confrecto: duo delouamo i bzabãna spe
nali diuiturnaqꝝ deuocõe flagrantes circa mar
turẽ et virginẽ egregiã beatissimã barbarã.

lacrimabiliter fuderunt preces ad eam: quatenus
iuxta gratiam ipsi in sacra sua passione a deo
factam: ne eos sine exitu de huius flebi-
li corporis ergastulo: donec confessi et contriti
communione eucharistie sancte muniretur.
Quorum precibus benignissima virgo barbaram
prope prebuit assensum. **N**ox enim omnibus submer-
sis et perditis: duo hinc super duos afferebatur
maris in profluens undique volutabat: per tri-
duum. Tandem mentis beate barbaram: mortifica-
tis pro frigore mentibus deueniunt ad litus.
Quo pleni piscatores inveniunt quibus de
periculis et labore enarrant: supplicantes tam-
huc: quod devote ut in manu beate barbaram eis in-
pendat auxilium. **I**nsuper afferuerunt se diuinitus
accepisse: quod de hac miserabili vita non egredere-
rentur: nisi confessi corporis propter dominum in christum
christi: et hoc mentis anime virginis barbaram.
Quibus auditis piscatores sacerdotem adierunt
et dominicum corpus baculante adducunt: cui con-
fiterentur penitentes infirmi: et cum omni deuotione
saluatoris corpus suscipiunt. **Q**uibus illico
dominum laudantes ite mentate virginis barbaram se com-
mittunt ultimam spiritum salutare exalando: et
equetes mentis eiusdem virginis illud ewan-
geliste iohannis: beati qui in domino moriuntur.

Cadit apud sanctam
auitatem coloniensem in eadem festum mi-
norum quadam die quod solempnitas sacra-
tissime passionis agebat anime virginis bar-
bare: quod populus concurreret oblationes mag-
nas factururus: missarum sanctionem horarumque
diei officium sollempniter ac recordationes tante

40

martiris per sacros sermones auditurus
ut moris est anuati pfata in eadē. **P**echdo
lor q̄ n̄ cent congregati filij dei: affuit me
eos sathan n̄ ege sibaldg quidā asitit in
via de illorū nuds qui locuti sūt falsa quibz
furore ut serpētis et aspidis surde noletis au
dite: quatenq̄ bene ageret: in blasphemiā
prupit dicens p̄p̄s. **P**reualeret michi daē
has oblationes: **P**ste v̄te barbare. **P**fecto
miracula q̄ de ea reatant: ita sunt veni si
cut mō hic iaceo mortuus. **Q**uē clamore
ille nō sustulit ip̄m̄ cui dicitur. **P**erdes
oēs q̄ loquūt mendaciū. **N**on ē vir san
ctunū et dolosi dimidiabūt dies suos. **N**ec
mora cū eis campulq̄ v̄lacione dei i cor p̄p̄ū
m̄figitur: et oibz vidētibz qui aderāt exim
m̄s cecidit mortuus. **R**ecordatq̄ ē ei dñs
m̄e sue sponsā suā beatissimā barbaram ho
norado et v̄tatis sue seuerē blasphemiā
in eandē virgine atroiter punedo.

capulq̄

Sub illustri quodā duce
gelcie reynaldo ī nouimagio opido
erat burgenfis honestq̄ et prudens:
qui religiosam valde duxit vxorē. **H**os at
plurimū dux diligebat: q̄ boni sui natura
alliat ad dilacionē sanctitas vero ad venera
cionē. **B**urgenfis vero iste habuit ī v̄nē
cionē maxima ab iuēte etate excellētissimā
xpi sponsā barbarā: eadē ip̄m̄ dēs singulis
diebz sp̄ciale seruiciū: et sperabat h̄c habē
p̄ eo an dñm̄ deū mediatricē: forte p̄uidēs
in sp̄u q̄ huāno generi multiplicatē sūt in
firmitates. **I**deo dicit aplūs. **D**ū tempus

habemus opemur bonū ad oēs. **H**ic turbas
sensibus amisit quā habueat dysarationē ita ut
generali constitutione amitorū suorū vngui
constitueretur tutor et pedagogus. **Q**uadā
die vero mane venit toga indutus de eamā
ubi missā audierat ut antea habebat consue
tudine. **Q**uiz domū itans accessit ad ca
merā solus sine pedagogo: ubi prope gra
bū flexis orante inuenit. **E**t videt cultellū
que deferre consueuat acutū: accepit prope
ignorante. **D**ones itaq; cultellū secreta sua
sub toga prexit ad stabulū: ubi postea cū so
ramē inuenies nō percussit percussit manubriū
cultelli isxit: cōtinq; cuspidē aureā in ventre
percussit: et corde perforato dorsū percussit.
Tūc sub toga tegens ad prope rediit. quod
fecerat ostensit. **C**ernēs hoc prope eiq; p do
lore clamauit: et cecidit exanimis. **Q**uo
audito familia accurrens quoad poterat dñe
sue obsequabatur: q̄ in sepam reuersa ait.
Cū dñi vñ habere potius: semet ei inter
fecit. **Q**ue q̄de familia togam leuās: qd fe
cerat insperit. et superstitā amicos conuoca
uit: insup et tuatū p̄ audierā confessioē
ut veniret rogauit. **I**s cū aduenisset lesus
contritus valde confessus ē deuotissime et cum
magna istantia et hūilitate percipit eucharis
tiā sibi ministrā: sacerdote metu iusticie re
pugnate. **P**renotatus vēs dux ademat iopi
do tūc eodem: et rumores audies xpm̄ im
tās ad sibi subditū venie p̄sonalit̄ nō des
perit. **A**mor ē nō coegit eū. **I**n quē metu
ens pagens et lacrimabilis et deuote sup
plicauit. ut de suaduo quo meruerat sepelē

indulgentē dignaretur: et quod dei ~~pietate~~ pieta-
tem beatissime barbare pater se expectante
esse fatebatur. **P**rinceps egregius ad mo-
dum ioseph pie commotus super dolore frater vo-
lens eam obedire et discrete iusticie iudee
sacerdotem ad partem duxit: discrete inquirens
an si super facto isto iusticie remitteretur: etiam
sacramenta conferret illi cum sepultura.
Quid ergo sacerdos ad hoc respondit: ve ymo
domine mihi nam ad hoc compellor multis ex causis:
promissiones videlicet sanctissime virginis et mar-
turi barbare in hora mortis a domino deo collate
quarum unam pacens iste obtinuit. **V**erum quod
magis discrete et cum maiori compunctione quam unquam
quam audieram est confessus. **I**nsuper domine et quod sine
alio migrare nequiverit iuxta servitium ab ipso
sed eadem virginis impensum put michi extra con-
fessionem revelavit: et potissime tante ac-
talis virginis sacra absque nubilo recitavit
gesta. **H**uiusmodi auditis princeps deo
in gratia et laude dei beateque barbare: stipe-
dia stolis quo ad iusticie executionem penitus
delevit. **T**unc a sacerdote lesus beneficio ab-
solutionis cum munimine eucharistie sacre precep-
to: signum edidit quod cultellum extraheret. **Q**uo
facto: spiritum deo reddidit. **Q**uia vero amira-
ri questionem parit et ut magnificentius mi-
raculum dilucidaretur: imperantem est a duce et in-
dultum: quatenus mortuus aperiretur. **E**t sic fac-
to: compertum est cultellum per medium cordis in se gis-
se. **U**nde gratissima et alij naturales et astuti
existentes cum duce ibidem: asseruerunt dicendo hoc
esse supernale et vere miraculosum. **E**x hinc dux per

factus cum pluribus magnatorum et alijs deuotio
seruens promissit beatissime barbare in ea
laudans dominum ihesum christum.

Ques abbates ordinis asteruensis de
Frifia rut morus e eorum ad capitulu
geneale ire debebat. Vno vero e
orum abbas aluerdesis monasterij erat iux
gromyghen nomine iohanes. vir religiosus et
timens deum. Qui cum quoddam nemo periculo
sui plenum latromibus pariter et celeriter transire
deberet: vox horribilis humana clamauit
de nemore in loco magis periculoso post
eos dicens. Domine abbas iohanes ob reueren
tiam et honorem nominis christi adiuua me. Qui
omnes exterriti magis ac magis equos vige
bant calcantibus: ut illius loci horrore cauis per
transiret. Et ecce vox illa cauis et attenuis
iterum clamare cepit. Domine abbas iohanes:
pro nomine christi adiuua me. Tunc abbas his audi
to nomine christi: plenus dei gratia et fortitudinis con
uerit se ad locum in quo sibi videbatur vocem
audiuisse. Et cum ibi puenisset: nichil in
ueniens dixit. O bone ihesu qui poterat fore vox.
qui sub tuo nomine tantum supplicauit ut veniret.
Quique tandem circumspectens vidit caput aug
dam viri aputatum apertis oculis sub truncum aug
dam arboris iaces: et dices ita. Nullo terror
sit tibi pro: sed voca alios duos fratres: et mi
dicabo vobis mirabilia que dominus operatus est in me
misero peccatore: per gloriosam virginem et mar
tirem suam beatissimam barbara. Qui confestim ad
uocauit alios duos abbates: et eorum famili
am. Et cum stupore non modico aduenientibus:

caput corā ipis apt. **H**ec aduertite et
p̄dicare: fuit quōdā satis diues mercator
et merces hinc inde deferebā: et cū an̄ tri
duū i hūc p̄uēssim rubū. madi i latrones
qui auferētes sicut i p̄nāa cernitib caput
absaderūt: mercesq; absulerūt. Et q̄ tan
tis obruta eāt p̄nās aīa meā: demones q̄
frando de nubib; corruētes irruerūt ut eā
colleret. et p̄petuo aquaret. **S**ed ecce b̄tissi
ma uirgo et martir̄ barbara x̄pi assistens
me eripuit de faucib; iporū: p̄pter modicū
seruiciū qd̄ ei deuote singulis ex̄hibui die
b; et p̄serti in ei; p̄clarissimē passionis
festiuitate quā semp̄ cū deuotiōe p̄cipua
celebraui: et ideo veste sue claritatis me ob
ūbrat. Et ut hui; rei euidentia pleni; at
habeatis: tollite me a loco isto et deferte
ad corpus meū qd̄ a dextris ur̄is nō lōge
i maiori densitate silue ē cooptū et dilige
ter i noīe x̄pi me i locū pristinū adapta
te et ego surgens uobisalm p̄gam: q̄teno
per confessionē purā p̄ceptis eccl̄asticis
sacramētis: remissionem om̄i p̄cipe va
leā delictorū. Ad hos igitur sermones in
clinati p̄dā abbates: oīa q̄ caput peccerat
i noīe x̄pi cōpleuerūt. Quib; tūc tamq̄ il
lesus surgēs festinabat cū ipis ad quoddā
p̄uū opidū: ubi statim eccl̄iam mirauit. Et
fā ibidē confessionē d̄no abbati iohān̄ cū
lacrimis receptisq; deuotissimē eā eccl̄ie sa
cramētis per plebanū: in p̄nāa abbati
cū eorū familia necnō plurib; alijs p̄so
nis seculāib; ibi existentib; q̄b; optime no

tus eát: felicit' migravit ad dñm.

Quotidie in brabacia
machilime ubi corpus bñ cumoldi
archiepi et martiris honorifice reco-
ditur: q' in vigilia passionis excellentissime
virgis et martiris xpi barbatae diuersi ho-
nes fuerunt in quoda' hospicio multa de tam
bñ virgine m' se recitantes: ita ut aliqui eorū
voluerūt ad honorē a carnibz abstinere. **A**-
lii vero maiori cōpūcti deuotiōe sic facē vo-
luerūt et cū hoc ieiunāe verū q' pfecte m-
tellexerat ex eiusdē virgis sacra hystoria q'
quicūqz añuati passiois eius deuote recordati
fuerūt mori nō possent absqz v'ca cōfessio-
ne: necnō sacramētali viatico. **Q**uod hospes
eorū audiens temē dixit: Bonū feci assāe
rapone de quo comedā et videbo si nō tam
bene loquar cōfessionē et eucharistiā accipi-
ā añq' moriar sicut et vos. **Q**ui quidem
hospes sanus corpore eadē nocte iuit cubitū
et alterā die iuetus ē mortuus ī lecto.

Quidā bonqz hō de bonaqz
parētela natus ac deuotqz existens
illustri' m'ā virgine ac martine bar-
baram speadly dilexit: quā venerabatur
añuati in vigilia passionis eiusdē per iei-
uniū et orōnes ymo diē pclarū et s'm ml-
tis tempoibz festuado. **C**ontigit vero q' ipē
ī taberna sedebat pluribz añ socijs: ex vasis
bibetibz argētēis: et que dū sero colligere-
tur: hospes se vnū pdidisse cyphū indicauit.
Quicqz ostio clauso nemine exire pmissit:
donec oēs requiret singillati. **E**t facta como-
dione magna ī taberna: lato v'co qui eū su-
tabatur in illa pressura posuit eū ī sacra

illius boni viri p̄dicti et p̄mittens se tangi
ut non habens de ostio exiit. Tandē ille bo-
nus ut nocens capitur. ad iudiciūq; ducit.
ac tamq; latro suspendit. Hinc licti itaq;
facti ē om̄i amicorū et aliorū tam magniq;
q; nulli explicare possent. De sero at̄ cū grex
porcorū curret ad hospitiū: curretesq; per
patibulū insequēbatur eos custodes. Et ap-
p̄tantib; ibidē: clamauit ille suspens; di-
cens. Venite et deponite me q; vno. **Q**
ānuāauerūt in aīate custodes: q̄pter ac-
curretes maiores et minores specialitq; a-
ma et cognati iuenerūt illū ut dictū ē in
uētē. Et inquirētib; ip̄is quō hoc fieri pos-
set suspens; respondit inquirētib;. Non
nō possū q; p̄clarissimā ac martir̄ virgō
barbara tenet me. et in māib; suis pre-
cis sustentat. Illo etē iusticia consen-
te de patibulo depōito: duo narrauit. **Q**
mū videlicet quomō i festiuitate passiois
alme virginis barbare semp a singularem
exhibuit honore. et ei merito exhibendū ē.
Secūdū vō quō inocēs suspens; est et q;
ille qui hoc factū parauit et iuasit: p̄
sima morte infra ānū foret mortuus.
Qui cū abū accepisset et confortat; ē. domū
q; suā iurauit: et satis diu sup̄uioē b̄ssi-
me barbare denuo deuotior p̄māsit. **A**ri-
dit at̄ postea breuē: q; ille neq; ap̄t qd
dā hōiādit capt; mediāte iusticia pessi-
ma morte interit: quiq; confessus fuit
quomō in hosacrū cyphū illi; iusti p̄nō-
ti viri posuerat.

Tempore quo normān venerūt na
uigantes per mare cū magna po
testate armatis māibꝫ ī flandria
ad locū usqꝫ q̄ dicitur terbaye ap̄e halgat
obuiauerūt eis flamīgī: quozꝫ deuastane
rūt q̄ oēs normānozū naues pauēdo m
eis existetes ad mortē: ita ut eozū sāguis
effusioe mare rubescebat. **I**n quōb nor
mānos q̄dā miles q̄ per longū tēpus spe
aalit serueat b̄ssime xpi sp̄ose barbare
cū magms ac multis plagis submersꝫ fuit
ī litōe māis. **H**ic at̄ habebat semp̄ cor et
mētē ad b̄tām barbarā: stās cooptus totꝫ
arena maris: vi vndatū et cursū usqꝫ ad
per dies q̄ndēā ul̄ āplus. **Q**ui etiā sic lau
gues: deuotissie pelcām dei virgīne b̄tām
barbarā ī iuuamen v̄e cōfessionis et eucha
ristie sacre p̄p̄aōis requirebat. **C**ouēit
itāqꝫ q̄ quidā piscatores tēpōe dū maris
vnde fuerūt retrāte et ī ea valde serenū
eēt pisces itēdētes cape: audierūt vocē
militis illiqꝫ dulat̄ ac deuotissie clamātē
sic et deprecantē. **O** b̄ssima virgo et mar
tir̄ xpi barbara: tu tam diu seruū nō me
tradas obliuio m̄: sed per grām a deo cūcti
potente tibi concessam succurre m̄chi pec
cator̄ q̄teng possim recipere v̄e cōfessionis
et eucharistie sacre mūnōis sacramētā:
anqꝫ moriar. **Q**ui audietes vocē tā hū
lit̄ et deuote orātē: nūciauerūt illiqꝫ locū
sacerdoti q̄ tale vocē audierūt: sed san
tasma fore putātes. **D**iscretꝫ v̄eō sacer
dos accepta stola et q̄ ad sacrosctē eucharis

44
tie p̄tinēt sacramētū ad locū usq; q̄i nau
gantib; adit: quq; vocē ut p̄missū est
audire m̄br̄ accessit. ac m̄litē e l̄tōe m̄g
na cū deuotiōe eleuauit. et audita ei; cō
fessioe d̄m̄cū sibi corpus am̄strauit. **E**
bus tam digne pactis miles ī pace obdor
mēs expirauit: & corpusq; ei; apud clusā
ī Fladua decenti fuit sepultū.

Pictor quidā bono sui officij magist.
quodā hystoriā bt̄ssime uirḡis et
macturis xp̄i barbatae p̄gebat: et
puemens p̄ctū ad illū. q̄ oues pastoris
m̄ locustas fuerūt uerse: ut eius de s̄ssie
uirḡis luade uenerāda continet hystoria
oblitā fuit ip̄e speciei et forme talit̄ besti
olarū: et erat tēpōe quo nō poterāt ūle
mā. Quap̄ter pictor p̄d̄cū genua deuo
te flexit: & rogans et deprecans egregiā xp̄i
sponsā barbatae. q̄tenq; sibi dignaret ostē
dere sp̄em et formulā eardēdem. Et hoc
orante eo: aduenit p̄ting locusta saltan
do an̄ eū. Qui b̄n̄ respiciens notauit spe
ciem ei; et formulā et ī quodā eā p̄ride
clausit: et sic ulterius hystoriā p̄gebat
ut v̄m̄q; eā m̄tueti uidebat. q̄ locuste
secūdu p̄dictā figurate q̄ uiuētēs essent.
Insup et cū iterū pictor ad p̄ridē p̄uenit:
m̄chil ibidē uenit illo artū clauso.

Erat q̄dā vir apud almamā
p̄tib; h̄ssie ī oppido uulgat̄ dicto
uolfhage: q̄ p̄ maxmā maria
m̄ deuotiōe xp̄i sponsā habuit beatissimā
barbatae singulis dieb; eidē ip̄endeb; sp̄ea

le orōnis suffragiū vigiliāq; passionis sue
Anuatiū ieiunādo ac die s̄m ut merito
deret solēpmzando **Q**ui quidē vtr̄ dum
dyabolica victo suggestione femina quā
dā violēter oppresserat ⁊ accidit ut p̄ eo
a iudice capitulatur. suasq; fatens neq;ias
iusticia p̄sidente morti adiudicatur. ac
torzoi tradit. ut moxus ē illi p̄ne supitez
mediū ventris firmissime ī terrā triffigē
dus. **I**nsuper a iudice quibusdā eiꝝ mdi
atur custodia ne exinde tolleretur. sed ut
ibidē in tāto diligētē custodiat. suppliao
donec ut p̄missum ē tūcipissima morte
vitā finat. **Q**uo cruciati dies per tres le
sus ille miserabile ad p̄tereūtes et tr̄sēu
tes emittit clamorē. quiq; v̄eo papue cus
todes sic alloquit. **D**icēs. **Q**uō p̄dest q; me
custoditis. **M**eritis m̄q; sc̄issime barbare
dn̄e mee. et ob seruiciū per me eidē ipen
sum mori nequeo. quo adusq; pure cōfessō
ac sacramēto corpis xpi munitꝝ fuero.
Audietes quippe hoc custodes iudice adēūt.
qđ audierāt et viderāt publice notificādo.
Hinc etiā iusticia anuete p̄uiter et ub̄te
eū de terra amouei. nemo sacerdote d̄m
cū corpus baulatē sibi adducit. **I**esus ille de
uotiss̄ie ē cōfessō. ⁊ q; tūc oimoda cū alata
tate saluatoris nr̄i corpore suscepto. odor
munit in pace. aiāq; eiꝝ ī p̄peritū cū tam
gloriosa virgīe barbara regnatura celum
ascendit.

In eodē territorio non multū distans oppi
do a p̄dō corruit turris magna cuiusdā

notabilis castru apud eiq debile et minus i
ucreatū fundamentū cū q pater quedate
adit domitella ibide familiaris existēs pe
disseq. **H**er etē domitella tantū lapidibz
et terra onerata eat. ea colit qpprimētibz
et operētibz: qtu cētū cōtine plaustra
estimatur. **Q**uōd papiētes qdā ut ea atā
to liberaret. omē nra moti laboratores cō
struerūt: q cū curribz et carruas lapides
vna cū tra inde portaret. qsteng ea a mor
tis si fas eet peltulo cōseruaret. **T**ali ita
q labore cura domitelle subleuamē ipende
dū per diem nālē durate: tandē fere ad e
am puertū ē. cuius quidē mēbra oppressioē
p̄mnia lapidū et terre oīno erant mori
ficata et fracta: sed voce magna extlama
bat dicens. **N**olite expauestē: viuo ego
net mortē gustare valeo. donec prius sa
lutaris penitētie ac sacrosā corpis xpi sa
cramēta p̄p̄ero. et hoc ap̄ter seruiciū licet
modicū per me b̄ssime virginē et marti
rā barbare oblatū. **Q**uibus intellās adducto
ē a p̄sbit qdā eiq audiens cōfessionē
ac d̄mā corpis sacramēta sibi am̄strans
cōmūionē. **I**h̄s v̄s sic rite cōpletis dōi
tella mor expirauit. **I**taq̄q̄ deo aiām red
didit.

Tuēms quidā diues orphang existens ser
uias sponse xpi b̄ssime barbare se man
cipauit m̄tantū. q̄ q̄ ducto cōsuetudine
dictū aliqd seruiciū eide deuote ipenderet:
et p̄serti in eiq recolede passiois solēpm

tate. **H**oc at iudiose gerens. doloseq; fal
sa sua iugatioe cupiens dyabolus aiari p
do suspensare. **M**ama. et consanguineis et
amicis iuuenis psuadendo qrens eide de vr
ore pueret sibi ac suis pfiata et hono
rabili vn liberis et heredes parere possat.
Inimiq; vob virtutu dyabolus no eade ca
sa hoc palauit. sed sub spe ut seruiciu p
eude beatissime virgini et martiri barbare
offerendu ipedi et. **S**peauit naq; ut tm di
laoms et amoris coniugi addet q de cetero
alme virtutis barbare famulatu postponat.
Et factu e du consanguinea et amica iuue
ne ad vroz ducedu sedule requireret et
quodam astingeret q eozu amuit pua
om. **P**orro concordacio fit per eos quada
i domnicella vnanimi consensu au ipe ma
trimonialit copulai debet. **I**nterea visu e
iuuen noctis siliao suo i sopno v se i quo
da ameno foie pomerio. ubi q plures pul
chras et opuletas cernebat puellas dom
cellas qru vna singularis pulchra ymo m
mu decora erat que sua abscondes fanē
eide dorsum cotinuo vertebat. **H**ac igit
idignatione qda alia papua considerans
puella dicitella. ab ea petiuit cur talit i iu
uene foret offensa. **C**ui illa. **H**ic meo de
uote misiste soluta est seruicio. nunc at alia
quoda mchoauit. qbo ipliaty michi amo
seruire nequaq; valebit. **I**nsup rem gesta
de matrimonio ut pius habet cotrahedo ei
dem per oia enarrauit. **Q**ue cu hoc audis
set. optulit se velle huius ee negotij medi

46
atricem. Et accedens ad iuuenē causa q̄re
talis domicella sibi h̄at indignationē exhibu
isset: diligētē ab eo p̄quisiuit. Iuuenis ve
ro hoc p̄mitto ac eam nota se ignorare affir
mabat. At irato illa cū sic aggreditur dicens.
Amice noueib nos oēs creaturas eē celestes
q̄ nepe tibi huiusmodi exhibet indignationē sc̄i
sima ē sponsa d̄m̄ n̄ri ih̄u x̄pi barbara.
quā te sc̄ias itepisse ḡiūt offendē verū q̄ ei
postpositū obsequium alijs intēdēdo. Et sic
eide quare et quō dyabolus m̄mōiū p̄notū
parāisset declarās inquit. Si nosse uelis q̄
nā sim ego p̄f̄to tibi patefacio: qm̄ uocor
kathēina d̄nē tue b̄t̄ssime barbae familiais
cōsora. p̄na existēs si libeat apud eā meis
te sibi recōsiliae p̄baq̄. Quibus allecto v̄bis
hūilit̄ respondit se fore parā oīa excellētissimē
virginē barbae displicētia p̄mittē: dūmō
eig possit rehabe grām. Beatissima igit̄ vir
go kathēina eū cū manū accipiens ad p̄diltē
sue ingre et d̄nē alme barbare p̄duxit con
sp̄m̄: pollicēdo q̄tenq̄ uenā ab ea cōsequē
tur. **Q**uō tūc? **D**issimila q̄ppe uirgo barba
ra iuuenem suā preclara ostendēs faciem: e
ū ad familiae eig recepit cōsoraū. dicens
sibi ut domui sue disponēt: nā in breui de hoc
eēt seculo migraturus: ac vna sc̄a vitam
b̄t̄am eternalit̄ possessurus. Et exortatus
iuuenis: noluit qd̄ sibi dormēdo visu f̄ieat illud
sōp̄mū sed ueridicā reputat̄ uisione. Quibz
de mane suos cōuocāt facēs cōsanguineos

et amicos dixit se nequaquam pressum consentie
mimiciale: alia ppter quedam tempore sibi
interdum occurreat. Illico iuuenem quedam iug
sit firmitas: q p sacerdote mittens. hac
eide enodauit visione: a quo etiam occasi
ca salubriter sue domui disponedo suscepit
sacramenta. **H**ic hys deuote pceptis deo
beatu suu tradidit spm: requie cu egregi
a virgine barbara adepturus eterna.

Hic qda negotiator
qui nauigandi causa suis cu socijs na
uim ascendes triffetae intendit. Por
to q cu per aliqd tempus nauigae ceperat:
ipetuose surgens ex casu ext nauu i mare
dilapsus e. Socij hoc veq suu videtes et
iuuame ei nullu porrigere valetes vlt p
cesserunt oi spe puati. q nuq eent sua vi
sua socu. **M**ira res et oi amiracione pde
cada imefa ppi ptas: ymo et pta apud
ipm sit beatissime spose ac martiris sue
barbare auctoritas. au iste anuu solus eat
exhibe seruiau. **Q**ue quide virgo ista m
tato mortis peiculo constituto pting subue
mes: eu ne merget supra fluctu aquatu
qd e supnale tenuit. quousqz ali supuet
etes nauigio eu peiculatate et ad sanctissi
ma barbara speali deuocoe clamare audi
uerut. **Q**ui veq tuc pietate moti nauu
sua velocius ad eu duxerut itozsus q e
u trahetes icolumne seruauerut: et sic
pspe de ceteb pgrederes ad portu beata
ducete barbara. naq q nauis ex q arriatus

readeat puenerut. **I**s at deo et alme vir
 gin barbaræ grās agens reuerentiāq; illis
 q̄ eū libauerūt exhibens nauū erit: et sup
 litq; stans m̄ oēs naues suā nō repperit. **Q**
 dū sic stabat ac p̄ oculoꝝ iūitū nauū suam
 iquirebat: mox puenit ad xpā. et eā agno
 uit eē ppriā. **T**ūc vero quidā ex illa ad suos
 dixit sc̄ios. **E**n nōm̄ video cōsōciū: quē q̄
 timamq; ī māi fore submersū. **A**lī at dice
 bāt nequaquā sed filis ē eiꝝ. **A**t ille. **V**ere
 ipē ē. **Q**uīq; tūc ad t̄rā uāentes et xp̄m eē
 non dubitātes: diligēt̄ m̄rogauerūt. quō
 tam horribile mortis piculū euasisse pote
 rat: aī a p̄cellis māis eū n̄m̄me dubitasset
 fuisse absortū. **R**espondit eis. **S**olutꝝ sum
 et iā pluribꝝ extolui āms uigiliā passio
 nis glorioſissime uirgibꝝ et martiris xp̄i
 barbaræ deuote ieiunāe: et diē eiꝝ sc̄m̄ p̄
 posse solēp̄m̄ celebrāe. **I**n cuiꝝ dignis
 sumis cōfido mētis q̄ ab hac nō discēda
 uitā: nisi pius eccl̄asticis mūitꝝ fuero sac̄
 mētis: et sic meā dñs aiām cōmēdabo.
Demde recitauit eis q̄ l̄t̄ alij nauigātes
 uirgīe mediāte p̄habita subuementes eū
 a fluctibꝝ marinis eripuerūt: et ī litore
 ut cernē poterāt illesum restituerūt. **I**gi
 tur negotiator iste factus ē uirgibꝝ ac mar
 tiris xp̄i barbaræ p̄cipuus denuo se mātpa
 uit obsequio

Factū ē at ut quadā m̄ die colēde pas
 sionis b̄tiss̄e uirgibꝝ et m̄tis xp̄i bar

bae quida stat heremitaru regule sci augu-
tin predicaret in eccia sci iohannis ewan-
geliste apud fura in brabana historia ia dca
virginis barbae: ut multas i locis e cofue-
tu. Quisqde pdicator in fine sui sermo-
nis subscriptu miraculu de eade virgine
pdicabat dicens. **I**rat qda vir in ducatu
uiliacensi vilis et iutilis viues utputa
porcus: nulli q suis gule et vetri amico.
Is naq cotidie bibedo et comededo sui
gulo se murgitabat ventre: times se
nuq saturu posse. Cuz pfatus potor
solus nocte quada in sua domo iaceret
ebriosus put sibi consuetu extitit: accidit
ut casu ipuiso domo eiusde potois vna
cu alijs suozu vianozu qpluribz de ppns
suis ignibz itensis arderet et andicty vir
qui seipm p mima repleaoe et ebrietate
iuuac no poteat: coburetur in eade. Cuz
siquide potois amia ad dicta domu tuc q
penit conaemata accurretes ac de morte
ipsius vici timetes: ipm totalit fce cobus-
tu preperut. **P**ost lapsu ves vng am
et amplius hedes pnotati vici voltes de
nouo reedificae sup doistadiu domo an-
dce: couenerut cu quoda opario cto pro
mediate ut imudias penas lapidu et
cosimilia abinde remouet ac deponet.
Cu ergo ia dicty operarius in eode labo-
ret ope: audiuit voce dicete sibi. **N**oli
fode pfundius. **O**perarius at hoc audi-
ens minime alauit: sed fodit ulterius.

48

Quapp̄ eadē denuo audiuit vocē sibi ut
prius dicēte. Noli fode p̄fundius. Et tertio
audiuit eadē vocē i her uerba. Tu mi mms
pp̄m̄ quas fodiedo. Tūc v̄o operarius stu
p̄factus timēs q̄ malḡ sp̄s huiusmōi fecit
fēt voces: dixit. Benedicite. quid ē ibi?
Vox at̄ respondit in quib̄. Dñs. Ego sū
vir ille: qui huc habitac̄e cōsueuat. Operari
us dixit. Quō posset hoc eē: vir at̄ ille quē
te dias in loco isto fuit cōbustḡ ad cineres.
Cui vox illa. Verū dias: p̄citus ego tūc
fui cōbustḡ lingua mea dūtaxat excepta:
q̄ adhuc viues et illesa p̄manet. nec moi
porat sine v̄ea cōfessioē digna q̄ sacrosā
corp̄is dñi nr̄i ih̄u xpi p̄p̄aōē: q̄ licet ego
toto tēpore vite mee i aurose ac m̄discretis
sine v̄erū nō tū p̄m̄si. q̄n̄ dñe mee ste
barbare b̄tissime virgim ac martir xpi a
liq̄d speāle seruiciū licet exigūū cōadi
e mpendere: q̄ dignissimis suis p̄abḡ ad
dñm nr̄m ih̄m xpm̄ p̄ me fuis ip̄etuit
ut ip̄e michi p̄artat miserado. Quibḡ au
diat̄: p̄libatḡ oparius maxia cū festinatioē
recedēs auarrit ad illḡ loca nr̄m: sibi que
audiat̄ notificando. Curatḡ at̄ ille tōlla
te nō modica cū am̄tatioē et deuotione.
sacerdotalibḡ idutḡ hostiāq̄ imaculatā sa
crosā corp̄is xpi secū deferēs. p̄p̄auit vna
cū v̄ro sequentibḡ se multis ad d̄ostadiā p̄
notatū: eandē vocē alloq̄do. Vox at̄ sibi
copiosa hom̄n multitudine audiente respo
dit: velut antea fecerat opario. Sed cū
mōdratḡ oparius suo cū fossorio de remeto

tertia et inuidia hinc a loco audite uocis bis
uel ter leuius quo poteat amouisset et mueta
e lingua de qua pdicatur uiues et illesa. Que
mq̄ lingua tūc eide sacerdoti pfidore et pu
riore q̄ vniq̄ audierat cōfessionē fecit
idēq̄ sacerdos dicte lingue sacramētū corpo
ris xpi supposuit. tū quo felix aīa sepedicta
potoris bīe tū barbatae seruitois. que ī hac
lingua latitabat resta et counta om̄q̄ pec
cāminū remissioe pcepta ad etna gaudia
cōsolauit. Lingua quoq̄ ad modū p̄acti
corpis igne cōsumpta euaniuit. Affirmauit
at̄ pfatus sermociator in uerbo sacerdotis
q̄ ip̄e p̄sonalit̄ cū innumēabili hom̄i mul
titudine m̄t fuit ubi et q̄n hoc miraculū cō
tingebat.

TAm̄dicto m̄sup fiat heremiticū eis dē m̄
die et etiā recitauit hoc miraculū m̄fra
scriptū de glōiosa uirgine et mactres p̄o
sa xpi beatissima barbara. sic m̄gens. Sep
uel septē clerici de vno cōsorcio missi fu
erūt causa addiscēdi et sciam̄ acquirendi
quādā ad ciuitatē famosā ubi studiū ar
tū libealū uiguit glōiose. Cūq̄ p̄fari de
ria ignōse suis p̄fectibq̄ ibidē m̄sudaret.
cōtingit ut suadete dyabolo a quo cūcta p̄
ueniūt mala vniq̄ ip̄dū p̄t̄ m̄uara sibi
illata. quēdā burges ē ciuitatis illius m̄t
ficet. et ob hoc cāptū in istatū ducetur ad
p̄torū iusticie seculais ciuitatis p̄notate.
Sed q̄ in hac ciuitate iudicabat secundū le

ges & decretū fuit sententionalit' eūde hōi
ada fractis suis curibz et brachijs vniū
pomi et alligatū sup rotā ut sic post longas
penas vitā finiret. **Q**uod dicit ita factū est
p̄fatū sui consocii qui immo dolore p̄fusu
ad locū penarū affectū erat manserūt ibi
sub rotā iusticia et cohorte recedētibz do
lentes flētes et plāgentes suū p̄ditiōnē so
ciū tam diu donec eū amplius singultū
tē et gemētē nō audiret: ac mōdubitat'
mortuū eē crederet. **T**ūc recedētes inde
maximo cū dolore deuote p̄ eū aīa orauē
rūt. **D**ie v̄q; sequēti sepelī dēra qd p̄
mestitia face nesciētes iterū exiuerūt et
adiuerūt locū ubi heī suū cōsociū defunctū
dimiserāt lūlulātes lacrimātes plāgentes
et clamātes arberissime. **H**eu sonozū pre
tarrissime heu amicorū fidelissime heu ubi
te dereliquimz. heu quid ad p̄riam reuertē
tes tuis dicemz amas. **H**eu bone cōso
dalis quid faciemz tibi subueniē nequaq;
valemz: deus omnipotens tibi miseretur
aiām tuā ad etna gaudia p̄ducedo. **H**is
et cōsillibz eisdē multiplicat' repetētibz
et ululatq; maximos et clamores quālos
p̄ tristitia facietibz audierūt p̄notatū
suū sociū sup rotā quā aīo vociferātem
Et auscultatibz eis si adhuc viuet: locutq;
ē ad eos dicens. **O** socij mei quid feastis:
p̄ de sopno tam cōuēienti me exatatus
Cui responderūt clēra plūbati dicentes.

Pochdolofone diligende: q̄ durus et
amatus fuit ille sop̄ng. **D**ixit rotat̄. **R**ef
ctis quid dicitis. **M**elius ei et quicquid
dormiu et requiem q̄ v̄mq̄ de vita mea
fecit q̄ in p̄doso s̄nu s̄ssime virginis
et martiris xpi barbare fidelissime t̄ct̄
mouēt̄ias p̄ se diligētibz cui a iuuenili
etate nō t̄n̄ ai tāta diligētia ut deat ser
uiui requiem: q̄ suis mēt̄is et p̄abz ḡt̄
s̄m̄s in consp̄cū d̄m̄ p̄ me oblat̄ in
hac m̄chi p̄t̄ate succurrit ac ab oibz
lesionibz plagis et p̄em̄s corp̄q̄ et mēbra
mea vedat̄ curauit. **A**ccedite ergo et
soluite me et ego vobis cū abibo. **P**̄ q̄bz
siquidē verbis et miraculo p̄dicando p̄
libati cleia v̄l̄ q̄ fari p̄t̄ ḡausi: iussim
sua cōpatriote p̄p̄e m̄plet̄es ip̄m̄ oīno
icolumē et sanum deduxerūt. **S**ed q̄ me
morati cleia timētes tā iusticiā ciuitatis
q̄ amicos ip̄ius m̄terfecti ciuitatē m̄trare
cū dicto eorū sodā nō audebat̄ et consilio
mito ip̄m̄ vna cū quibusdā ex eis i silua
ibidē contigua d̄m̄iserūt al̄is ad iudicē
ciuitatis p̄perat̄ibz et sibi rē gestā ac ma
culū iauditū enodat̄ibz supplicat̄ibz q̄te
nq̄ amoē diuīe pietatis et ob reuerētiā al
me virginis ac martiris xpi barbare vna
cū eis ad m̄coratū eorū sodū hec rotatū ve
taciter t̄n̄ ut p̄mittit̄ ab oibz lesionibz et
p̄em̄s miraculose ciuitatē accedē velit: q̄ e
ū sine tuicōe ducē nō audeat̄ p̄t̄ mētū

amicorū ipsius infecti. Quorū vō p̄a
bq̄ idē iudex p̄ie anues de sibi reatatis
tū dubitās et amirās: oī moza post post
ta vna cū ip̄is seap̄abq̄ se q̄ plurimib; ad
spectaculū p̄expressū cōmeuut. Vbi
dū p̄fatq̄ iudex veniret p̄fatūq̄ heī tota
tū sanū p̄spicēt ac veltatē oīm p̄missorū
cognosceret: laudās deū et p̄diltā eiq̄
sponsā s̄ssimā barbarā adduxit secū
cleici eadē i ciuitatē. Quo viso sui ad
uersarij iterū accurretes: req̄rebat a dco
iudice ut de nouo iusticiā faciendo eūde
sui iūctū iterimēt. Quib; iudex res
p̄dit q̄ cleici ille secūdu leges iudicatq̄
et totatq̄ ac vltio supplicio ad eorū requi
sitiōne traditq̄ eat: q̄ obrē eū aplius iu
dicāe nō debet nec etiā audēt. q̄ deus
ōipotens ob meita et m̄tessioēs alme
virgīs barbare eū saluū facebat: et ab
ōib; ut liquide apparet doloib; et p̄em̄
et lesiomb; p̄fē sanabat. Sicq̄ cleici
ille libeatq̄ nō audēs tū diucius ibi rema
nē p̄pter amicos dicti m̄fē ad p̄iam re
gressū c̄b̄ssie barbae deuocior seruedo:
ac i eiq̄ laude et serucio usq̄ ad mortē
fidelit̄ p̄seuerādo. Quē vō cleici sup̄
dictq̄ fiat dixit i verbo fidelitatis se vidis
se et ab oēsuo oīa p̄missa audiuisset: m̄sta
quē anū q̄ hoc miraculū p̄dicabat. *v̄ḡ 2 m̄*
Explicit vita et passio cū miracul b̄ssie barbae

Dura at adhuc inueniuntur macula p
illustra virgine barba ppetrata
de quoru nro primo illud ponitur qd ead
inter gentiles deu no cognoscetes fuerat opu
tas qad modu sacerdos reptus i teplo si
cut sup i trisla de eius de virgib gloriose
ca. 2 dicit post cetera q dixerat narrauit

Et ista nuq pluua contigit sed
cu necessaria habuimo cu magna
reuerentia sepulchru pit aggressi. supsi
mo sarthophagu ei cu cathemis argen
teis quibz pensq e et ad aqua q circa cui
tate defluit cu gloria deportates im
gino. Et ecce in momento supnatas
sarthophagu sursumq se extendit. ita
ut p mediu meatu sicto pede trisiri po
teat. et mebruiuit tota terru. ita ut
germinaret herba. i paracione floru
et gminu. Demde postq pluua suf
fecit. extracto sarthophago reuere sit
aque i meatu suos. Hys auditis. fide
les gauisi sut vnanimi gemulat. et
et deo gras egerut. De certu quoq hitu
e me eos. ex quo deus tata apte m ipis
virgine feceat miracula. ut apportaret
iporu cadauea mortuoru. Quibz adduc
tis. ai appmquaret teplo. xpianis orati
bz. mortui erecti sut. et ad vita restituti.
gras agentes dno nro ihu xpo qad meri
ta bte virgis barbae saluasset eos. Et in

57

detes ipsam p̄ gaudio flentes gr̄as ege-
rūt et cū m̄genti reuerētia et gaudio
corpus ip̄s romā duxerūt. Laus deo qui
regnat t̄ng et vng.

Fuit in prusia marshallus quidam se-
theodeicus nomine ordinis sancti theutho-
nicorum religiosus valde et in persecutione hos-
tium crucis industrius. eo tempore cum swade-
boldus dux quidam pomeranie p̄ng ad se-
ditiones et ad bella contra fideles. ita ut
verillis erectis cum sarracenorum comitum
expeditione armorum sollempniter expedito
dampna quam plurima inferret. ipsorum sangu-
nem effunderet. Cogitatum de ip̄s ma-
lita et omnia que commiserat contra fideles p̄nci-
pales aplice deferendo. signum saluatoris
contra ipsum publice predicatum est. quod quidam
ex fidelibus in remissione peccatorum suorum
sumentes. ad bellandum viriliter egressi sunt.
Iam dictus vero marshallus assumptis secum
viris fidelibus et industriis. venit in vige-
lia noctis beate barbare virginis. et expugnavit
castrum quoddam ipsius swadeboldi. quam plu-
rimos sediciosos interque p̄dens. et quosdam ca-
piens. multa repperit spolia. Et cum dicitur
ad quoddam festinans cellarium. et sperans se inter
iuvenes thesauros. irruit in illud. et invenit
quoddam sarranicum ferramentum artificiosissime
artifabratum. feris fortiter obscuratum. et fori-
secus duas anulo signatum. quod aperiens. in

De Translato corpore
s̄c̄i bartholomei & Gulmoy
in prusia

uenit caput bte barbae membrana appē
sa. Et ille cū socijs audientes nomen
barbae ⁊ p̄ gaudio lacrimātes. pstrati in
terrā ⁊ deo grās egerūt. Quid cū quedā
ex captiuis videt mulier ⁊ dicit marcial
lo cūctis audietibꝫ. Bene gaudiū et ex
ultatio sit vobis ⁊ q̄ oīa que ad effectū
iā pducta sūt ⁊ hac nocte in sopnis vi
sa michi sūt. Beata ēi barbata ter mi
chi se obtulit ⁊ dices ab hinc se recessurā.
Tercio quoqꝫ cū se michi offerret tanq̄
i emigmatibꝫ spece ⁊ diligeret ab illa di
dici quo vellet. At illa respondit. au
dare missam i culmē sū itū. Illi ab
cū honore et reuerētia caput bte barba
re virgibꝫ i culmē p̄state dno direperūt.

Aliud quoqꝫ si audire
delectat de bta virgīe barbata refer
re nō piget virtutis mysteriū ⁊ signo
rū q̄dam isigne miraculū. qd̄ a fr̄e her
mano de marpurg fr̄m ordibꝫ domꝫ theu
tomce vno religiosꝫ p̄cep̄mꝫ. Erat
mulier quedā quedā habens infantulū.
que nocte cū se soporū uenisset oppressit.
Que cū mane exsoporata fuisset ⁊ sicut
solita eēt cātavit sup̄ puerū fescēmnas.
Cū at ip̄m nullas audiret crepndias fa
ciētē ⁊ credens ip̄m dormētē ⁊ melius
et melius autē puero accommodabat. Ad
ultimū tñ ip̄m reperit mortuū ⁊ q̄ i cla

more vehementer preces fleuit amare.
Tandem preterea quid faceret et arrepto pu-
ero festinabat ad altare beate barbae. po-
nensque ipsum desuper orat obortas lacrimis
ut restituat illi infantem. Post breui
quoque intervallo temporis et exprofectu ali-
quodens ostendit. puerusque visus hic
inde vite pristinae restitutus est. Mulier
hinc visis et per gaudium lacrimata est. cla-
mas gratias egit benedicens deo et demum beate
barbae et quod reuixit puer. Et factus est
conatus propter magnam habens struci-
nam de causa. Illa autem manifeste clama-
bat dicens et quod ego paupercula hodie circa
horam primam cum haberem puerum cadaver
mortuum. ecce mecum et inuentionibus beate
barbae nunc habeo infantem viuum. Et reuer-
sa est in suam cum puero suo in exultatione et gau-
dio et benedicens domino cui laus est per infinita
seculorum secula Amen.

Rorsus aliud miraculum quod circa an-
nos domini mille ducentos nonaginta
quatuor factum prohibetur. Dominus philippus
comes de nazsau. quendam habebat militem
cum armigerum in terra sua. Qui licet sibi et
hominibus suis fecisset iniurias et molestacio-
nes infinitas et tamen iam captum publice inter-
ficere crudeliter propter consanguineos et am-
icos suos. disposuit eum in turri clausa fame
necari in castro suo quod weilburg appellatur.

Et recedens vocato castellano et alijs
seruitoribz eiusdē castri et cōtestatō fuit
eos et mihibuit sub pena mortis et p
iurij ne dco captiuo usqz ad reditū suū
aliquid esculētū uel potulētū mīstrāre debe
rēt. Si secus fieret: multas penas fuit
cōmātus. Et sic recedens absens man
sit usqz ad uicesimū qrtū diem. Serui
tores autē timētes tnsgrēdi mādatū
dm̄ et cū magna diligēcia et rigore fe
cerūt claudi turrē: ne aliquid fieret tō
tra mādatū dm̄ sup̄dm̄. Qui tandē
reuersus cū quesisset si cadauer illigap
tūi hoīs adhuc iaceret in turrē: castel
lang respondit se aliud nescire et nisi q
turris a tēpōe recessō suū ita eāt custo
dita et rigorose clausa: q nullū hoīm
sibi intērim poterat loqui unū verbū.
Et q absqz potu et cibo: remāsisset us
qz mō. Sed utrū uiuet an non: dixit
se nescire. Tūc comes mādauit statū
exhi cadauer mortuū: ne fetōe turrim
defedaet. Inuātes at famuli: iuene
rūt eū uiuētē et loquētē sano aīo. Qu
cū nūciatū fuisse et comiti: furōe magno
tactus. cōmātō fuit castellano et alijs
seruitoribz castri gūssime eos pūmedos:
reputās sibi intērim victualia mīstrata
fuisse: eo q ipossibile reputauit aliquē
tanto tēpore sine cibo et potu uiuē potu

53
iste. Ministri autē se iuramentis et a
his quibus poterat excusarunt. Comes
igitur iussit captiuū ex hi de turri et
desiderās ab eo scire veritatē p tormen
ta uel alijs modis quibus poteat. pmit
tēs etiā sibi veniā. si veritatē diceret.
Ille at extractus. sentiens se diuicijs
vniū non posse et veritatē narrauit fir
miter asserens sibi interī nec cibū nec po
tū ministratū fuisse. sed pabz et meatibz
sūstine vitijs et martiris barbare. quā
oibz diebz vite sue. et aliq sūma venēcia
one p alijs sās dei se honorasse dicebat.
usqz nūc in vita sustentatū fuisse sine ci
bo et potu. et adiciens se nō moriturū in
si pius corporis et sanguis xpi ministris
pcuratur. Et hoc comes audiens et am
miracōne forā percussus. et mādauit p ple
bano et cleias collegij canōicorū scilicet
qd ibi erat. rogans ut secū ferret sac
mēta ecclē. volens vidē huius rei exitū.
Quibus venientibz ad domū hōiēm. et ipē
adhuc loquēs fecit cōfessionē sacerdoti.
et cōmūione suscepta. auctis vidētibz
in multa frustra resolutis cadens qz expi
tauit.

Douissime paucis annis iā transactis
cū henricq de wenczheym miles
cū filijs suis et amicis expugnaet

castrū in gothsherm ppe swemfurt: cog-
nouit in eode castro ee armigerū quēdā
imma sibi capitale. De quo disposuit
ne uiuū caperetur: sed sine mia statim
occideretur. **S**ed cū iā totū castrū staret ī
flāmb: et mulieres ignē sentientes fu-
gerēt vñs et modis quibz possent: dic-
tus armiger se sub pallio seu clamde
dnē elizabeth dce kuchenmeystersyn. au-
erat dcm castrū se occultauit. sperans se
posse euadē mortē: uel q saltē ob eiq re-
uerēciā rēpetur captiuū. **I**mma at eiq
pda. stantes an ostiū castri et custodie-
tes: cū sentiret eū ee sub clamde muli-
eis. violentē extirperūt: asserētes. īpos-
sibile ē ut ulterius uiuas. **Q**uē statim
lanceis et gladijs trāfixerūt: ac cade-
rūt in tot pecias: q vix poterūt discer-
m. an fuisset corpus huānū. **I**llis autē
recedētibz: dcm corpus adhuc clamauit
voce magna se corpus xpi posse susci-
pe: asserens se non mortuū nisi horfi-
eret. **Q**d artūstātes ut audierūt: **v**ocā
uocauerūt sacerdotē: qui portato sacra-
mēto corpus xpi. eū cōmūcauit. **Q**uo
facto: statim ē didit spm.

Deuotissima et ueridica relatione
multorū pborū et honestorū uir-
tū didia: q tēpōe p̄c̄stap ep̄i

54
wratiamēsis ī polonia. q̄dā hō erāt
multū flagitiosus: qui nulla die p̄ter
mitē q̄sueuit q̄n aliquibz orōmbz cer
tis sc̄am barbara adoraret: speras se
eiz p̄abz de hac vita nullo mō exiturū:
nisi prius sacramētū corpōis et sanguis
xpi p̄cipet. factū ē at: ut successū
tēporis p̄ magno qd̄ cōmiserāt faciendē
deprehensus: p̄ curiā sc̄larē cōdēpnāe
tur ad rotā. **U**bi cōfractis īmanit̄ et
crudelit̄ curibz et alijs ossibz totius cor
pōis. sicut mons ē fieri: cōtritq̄ et cō
minutq̄. positq̄ eāt sup rotā: et erectq̄
in altū. p̄māsit uiuus ī dcā rota in
f̄tūdecimū diem: licet tūc eēt mētē
simū frigus: ita ut sang hō p̄ noctē
vix ī eodem loco mortē potuisset au
tae. **E**t nō cessauit die ac nocte clama
re ad pplm̄ tñsēntē p̄ viā ad ciuitatē ad
forū: supplicās ut de hac aterbissīma
pena mortē cōsequēdo posset liberari.
Quibz oībus ī ciuitate et locis vicinis
publicatis. multi hoīes ad istū locū cōue
nerūt: quibz de rota clamauit se nullo
mō moriturū: nisi prius p̄cepto sacra
mētō corpōis et sanguis ihū xpi. **I**llo i
gitur cum oē ad ep̄m̄ p̄tēslaū uenēret:
mādauit ut nichil circa hoc īmutāretur:

donec ipse in propria persona venisset. hoc stu-
pendum miraculum propriis oculis videret.
Eo autem veniente cum multitudine populi et ea que
promissa sunt homo de rota clamavit se per
beate barbare obtinuisse. Itaque ille homo de
posito de rota deportatus fuit ad unum hos-
pitale prope civitatem. ubi promissa confessione
et evidentiis signis miraculis ostentis
de manu episcopi accepit communionem. Quo
fratres omnibus videntiis miris exprobravit. ibidem
que sepultus fuit. Et hoc tantum et stupen-
dum miraculum miris fuit publicatum per totam
terram polonie et prussie. et usque in presen-
tem diem predicatur ammirabile. *Explicit*

